

UNDERDÄNIGT BETÄNKANDE

AVGIVET AV

DEN AV KUNGL. MAJ:ET DEN 3 OKTOBER 1902
TILLSATTA KOMMITTÉ

RÖRANDE

REGLERING AV STATENS ÄMBETSVERKS OCH MYNDIGHETERS LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

XLIV.

ANSLAG TILL AVLÖNING

ÅT

EXEKUTIONSBETJÄNINGEN I STOCKHOLM.

STOCKHOLM 1915

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
142912

Innehåll.

	Sid.
Underdånig skrivelse till Konungen	I—III.
Betänkande och förslag.	
Inledning	1.
Till kommittén remitterade handlingar	31.
Kommitténs yttrande	41.

Till KONUNGEN.

Den kommitté, åt vilken Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 uppdragit att avgiva underdånigt utlåtande och förslag rörande reglering av statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m., överlämnade med

underdånig skrivelse den 24 april 1914 delen XLIII av sina tryckta betänkanden, innefattande förslag i fråga om reglering av löneförhållanden m. m. beträffande pensionsstyrelsen.

Sedermera har kommittén avgivit särskilda skriftliga yttranden, nämligen:

den 18 maj 1914 underdånigt utlåtande angående ett av styrelsen för postsparbanken upprättat förslag till nytt avlöningsreglemente för tjänstemän vid postsparbanken m. m. (med ordningsnummer 33 bland kommitténs skriftliga utlåtanden),

den 3 juni 1914 yttrande till statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet angående lönereglering för tjänstemän vid Södertälje kanalverk (med ordningsnummer 34),

den 20 november 1914 underdånigt utlåtande i anledning av fångvårdsstyrelsens hemställan om förklaring eller ändring av gällande bestämmelser beträffande ålderstillägg för tjänstemän i nämnda styrelse och vid fångvårdsstaten (n:r 35),

den 2 december 1914 två underdåniga utlåtanden, det ena i fråga om rätt för ordinarie tjänsteman, som befordrats till revisor i kammarrätten, att för ålderstillägg tillgodoräkna sig viss föregående tid i annan statstjänst, det andra angående av revisorn i kammarrätten K. E. S. Norén gjord ansökning i syfte att för ålderstillägg få räkna sig till godo viss föregående tjänstetid inom annat ämbetsverk (n:r 36 och 37) samt

den 8 december 1914 underdånigt utlåtande angående rese- och traktamentsersättning åt överassistent vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet (n:r 38).

Kommittén får härmed i underdånighet överlämna delen XLIV av sina betänkanden, innefattande yttrande i fråga om anslag till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm.

Stockholm den 28 januari 1915.

Underdånigst
F. H. SCHLYTERN.

PHILIP KLINGSPOR.

AUG. NILSSON.

AND. PERS.

CARL PERSSON.

KARL STENSTRÖM.

Elis Sidenbladh.

Exekutionsbetjäningen

i

Stockholm.

Inledning.

I underdånig skrivelse den 21 oktober 1913 har överståthållarämbetet hos Kungl. Maj:t på anförda grunder gjort framställning om ökning av de statsmedel, som för närvarande årligen anvisas till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm.

Sedan statskontoret den 31 december 1913 avgivit infortrat utlåtande över denna framställning, blevo handlingarna i ärendet genom kungl. remiss den 1 maj 1914 överlämnade till löneregreringskommittén för yttrande.

I det sålunda uppkomna ärendet har såsom principiellt avgörande framträtt frågan om skyldighet för statsverket att i större eller mindre omfattning vidkännas kostnad för nämnda exekutionsbetjäningens avlöning. Denna fråga har sedan lång tid tillbaka vid olika tillfällen och med skiljaktiga resultat varit föremål för såväl olika statsmyndigheters som Stockholms kommunala myndigheters prövning. Med hänsyn härtill har löneregreringskommittén ansett det för ifrågavarande ärendes utredning vara nödigt att till en början söka åvägabringa en redogörelse för den historiska utvecklingen beträffande bekostandet av avlöningen till exekutionsbetjäningen i huvudstaden.

* * *

Innan den nya utsökningslagen av den 10 augusti 1877 med 1879 års början trädde i kraft, förefanns en väsentlig olikhet i avseende å behandlingen av exekutiva mål och ärenden mellan Stockholm och flertalet av rikets övriga städer.

Under det att för de senare handläggningen av nämnda mål och ärenden i första hand ålåg två myndigheter, en överordnad och beslutande,

Konungens befallningshavande¹ (överexekutor), samt en underordnad och omedelbart verkställande, magistrat (underexekutor), utövades däremot i Stockholm bägge dessa befattningar av överståthållarämbetet, som genom underlydande exekutionsbetjante ombesörjde förrättandet av utmätningar jämte andra exekutiva verkställighetsåtgärder.

Numera skall, enligt utsökningslagen §§ 2 och 3, underexekutorsbefattningen såväl i Stockholm som i övriga städer utövas av stadsfogdar och deras biträden.

Överståthållarens ämbete inrättades genom regeringsformen den 29 juli 1634.

I punkten 24 av nämnda regeringsform angivas de särskilda åligganden, som skulle vara förenade med överståthållarens tjänstebefattning, sålunda:

Överståthållaren i Stockholm haver intet land eller landfolk under sig. Hans ämbete skall vara att si uppå och driva Stockholms slotts byggning och vad annan byggning konungen förehar i Stockholm innan dess murar och staket, så ock att allt på slottet hålles i ordre. Sedan skall han enkannerligen vara stadsens och borgerskapedes förman, hava inspektionen på all stadsens och malmernas regering, privilegia, byggningar, inkompster, köp-handel och vad därav dependerar; försvara staden och dess borgerskap emot allehanda övertvång, intrång och deres näring och privilegia, så ock hava uppsyn på borgerskapedes munstring, vapen och värior och deres exercitier. I lika motto skall han si uppå, det konungens och kronones regalia i staden icke förminska eller avskäres i någon motto, konungen ovitterligt, och hava under sin inspektion allehanda acciser, tuller och andre rättigheter, konungen och kronan ordinarie eller extraordinarie tillhörande; och beflite sig om, att de måge växa och tilltaga, särdeles rättrådeligen och försiktigt inkrävas och dit det förordnes, leverres.

Han skall hava sig till bistånd en underståthållare av adel, som presiderer i stadsrätten hos borgmästare och råd uti hans frånvaru och den hans ställe i alle andra motto förträder. när han förhindrad är; sedan en god handskrivare och så en bokhållare, som äre honom till bistånd, och denne håller riktighet över alle kronones ränter och regalier i Stockholms stad och dess underliggende gods och gräntser, efter som hans hele ämbete synnerligen i hans specialinstruktion beskrives. Han skall och till justiciens deste bekvemere exekution och annan god ordnings underhållande i staden hava hos sig en capitein, som tituleras skall stadscapiteinen och med honom 24 soldater, av vilke idkeligen honom följa skole 12 klädde i visst libri, blått och gult, och bevarde med gode undervärior och partizaner; så ock därtill alltid en profoss med sitt regemente och två tjänare, som honom stadigt följa och påakta, så vitt han går eller reser innan stadsens jurisdiction, dem han bruka kan, när så tiden och lägenheten fordrar.

¹ På grund av privilegier samt särskilda kungl. brev utövades i två städer, Göteborg och Landskrona, överexekutorsbefattningen av magistraten.

Enligt den instruktion, som utfärdades den 28 mars 1664 för överståthållaren,¹ hade denne till åliggande dels att vara ståthållare på Stockholms slott och dels att med biträde av magistrat och borgerskap ombesörja ordning och säkerhet i staden.

I förstnämnda egenskap ålåg överståthållaren att ombesörja verkställighet av domar i civila och kriminella mål.²

Genom kungl. stadgan om exekutioner den 10 juli 1669 tilläts uttryckligen, vad enligt förut gällande praxis lärer hava varit vanligt, nämligen att Konungens befallningshavande finge meddela exekution å klara skuldebrev, förskrivningar, avhandlingar och gode mäns utslag.

Förordningen för exekutoren uti Stockholm den 26 juni 1720³ stadgade, att överståthållaren skulle förestå exekutionsverket i Stockholm, att alla exekutionsärenden borde företagas och avgöras i slottskansliet, samt att, när överståthållaren av ämbetssysslor eller eljest vore förhindrad, underståthållaren och, vid laga hinder för denne, slottsfogden skulle förrätta vad till exekutionsverket hörde.

Redan under 1600-talet avlönades exekutionsbetjäningen i Stockholm av statsmedel. *Exekutionsbetjäningen i äldre tider.*

I generalstaten för år 1654⁴ upptagas under rubriken »Stockholms Slåt Stat» avlöningar dels till — förutom överståthållaren, vilken åtnjöt lön såsom riksråd — en underståthållare, en slottsfogde, en slottssekreterare m. fl. tjänstemän dels ock till en gevaldiger, två profosstjänare, fyra »Upwachtare», en övervaktmästare, tre undervaktmästare m. fl. betjante.

I stället för »upwachtare» äro i tidigare stater (t. ex. den för år 1653) upptagna »Soldater». Att dessa soldater icke hade att syssla med vakttjänst, torde framgå därav, att i samma stat äro uppförda »1 Corporal

¹ Riksregistraturet (riksarkivet).

² Punkten 17 av instruktionen är av följande lydelse: »Hwadh som belangar executionen af dee så civil som criminal dommar, som anten på Rådshugun eller i Kämnärs Kammaren afsagde eller och i från den Kungl. Håfrätten här i Stockholm till honom devolverade warda at exequeras, der medh skall han föfara efter den stadga som allaredo i bruket är, eller ock Kungl. Maj:t här efter och framdeles giörandes warder.»

³ Införd hos Modée: Utdrag ur publika handlingar, delen 1, sid. 195—199.

⁴ Nämnda generalstat likasom övriga återopade generalstater förvaras i riksarkivet.

för Wachten» och »30 Wachtsoldater». Troligt är, att förstnämnda soldater likasom senare »upwachtarne» hade bestyr särskilt med exekutioner.¹

Vad »upwachtarne» beträffar, framgår deras befattning med exekutionsbestyren därav, att avlöningen till dem, vilken även återfinnes i staten för år 1680, icke förekommer i 1681 års stat, som i stället upptager avlöning till åtta exekutionsbetjante — en avlöning som även enligt senare stater utgick.

Genom en för överståthållaren den 25 augusti 1791 utfärdad instruktion² förklarades, att hans befattning med Stockholms slott skulle upphöra, i sammanhang varmed förordnades, att benämningen slottskansliet skulle förändras till överståthållarämbetets kansli.

I § 19 av nämnda instruktion säges, att det tillkommer överståthållaren att förestå exekutionsverket i huvudstaden, så i kriminella som i civila mål, och skulle han ställa sig till efterrättelse allt vad lagen och exekutionsstadgarna samt kungl. förordningen för exekutoren i Stockholm den 26 juni 1720 innehöller.

Genom ifrågavarande instruktion föranleddes dock icke någon ändring i sättet för bestridande av exekutionsbetjäningens avlöning, ty i ordinarie staten för »kronans publique hus i Stockholm» återfinnes därefter den tillförene i staten för Stockholms slott uppförda avlöningen till åtta exekutionsbetjante.

I sammanhang med den allmänna löneförhöjning, som beslutades vid 1815 års riksdag, höjdes anslaget till överståthållarämbetets kansli och uppfördes jämväl nya löner för 4 exekutionsbetjante.

1815 års
riksdag.

¹ Jämför överståthållaren friherre Schering Rosenhanes berättelse år 1663 (införd i »Handlingar rörande Skandinaviens historia», delen 31), där det heter (p. 14—15):

»Dessföruthan innehåller regeringz Formen den wij för en Lag och Stadga respectere att Öfverståthållaren bör hafwa sig tillhanda 12 Soldater beklädda i Crononans livrée, blått och guult, som Medh sine Bardisaner och vnderwärior böra honom dageligen vpwachta, att förrätta executioner och hwad till Justitiens befordring och goda ordningars erhållande them befallat blifwer, hwilket i sanning skulle wara mycket nyttigt, och väl behöfwat.»

² Denna instruktion gällde intill år 1883, då nuvarande instruktion av den 1 december 1882 trädde i kraft.

I statsutskottets betänkande den 27 juni 1815 meddelades beträffande de nya lönerna till exekutionsbetjäning, bland annat, att »Öfverståthållaren andragit, huruledes de publique ärender, bestående förnämligast uti handräckning till Krono-Utskylders indrifvande, som af desse betjante skola, utan betalning, uträttas, de sednare åren blifvit förökade till nära femdubbelt antal; i anseende hvartill och ehuru de private Executions målen, för hvilka vedergällning erhålles, förmindskats, det likväl, då blott sex Executions-betjente för närvarande å Stat lönas, vore högst nödigt att den nu föreslagne tillökningen beviljades, helst, i annat fall, göromålen ej skola kunna med verksamhet och drift blifva bestridda».

På berörda av överståthållaren andragna skäl tillstyrkte utskottet, att ifrågavarande nya löner måtte varda beviljade.

Vid 1847—1848 årens riksdag gjorde Kungl. Maj:t framställning om uppförande å staten för överståthållarämbetets kansli av nya löner för åtskilliga betjante, däribland för ytterligare 4 exekutionsbetjante, men blev denna framställning icke bifallen med hänseende till statsverkets dåvarande knappa tillgångar och den därav föranledda nödvändighet av största möjliga inskränkning i statsutgifternas belopp. 1847—48
årens riksdag.

Kungl. Maj:t förnyade vid 1850—1851 årens riksdag nyssberörda framställning. 1850—51
årens riksdag.

I skrivelse den 20 augusti 1851 (n:r 171) yttrade Rikets Ständer, att, enär det ålåge städerna i allmänhet att bestrida de kostnader, som vore förknippade med exekutionsväsendet därstädes, men Stockholms stad det oaktat av statsverket åtnjöte betydliga bidrag till detta föremål, Rikets Ständer ansåge sig icke böra bifalla någon tillökning däruti.

Det torde böra i detta sammanhang omnämnas, att sedan år 1815 icke skett någon annan reglering av avlöningen till exekutionsbetjäningen i Stockholm, än att den under lönerna inbegripna spannmål blifvit likasom i allmänhet beträffande andra från statsverket utgående löner åsatt ett högre värde.

I statsverkspropositionen vid 1856—1858 årens riksdag gjorde Kungl. Maj:t framställning om lönereglering för överståthållarämbetets kansli. 1856—58
årens riksdag.

Till stöd härför anfördes, bland annat, att, då Stockholms stad vore att betrakta såsom ett särskilt län och avlöningen för de till länsstyrelserna hörande tjänstemän och betjante under senare tiden blivit efter hand förhöjd, Kungl. Maj:t ansett billigheten fordra, att en lika förmån beviljades den hos överstyrelsen för huvudstaden anställda tjänstemannapersonal.

Enligt vad som framgår av ett vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokoll över civilärenden, var avsikten, att avlöningen till betjante vid överståthållarämbetets kansli skulle utgå sålunda:

i avseende å de vaktmästare, vilka skulle gå »Konungens fogat» till handa vid fångvården samt vid kommunikationer och verkställande av utslag i brottmål, nämligen en övervaktmästare och två undervaktmästare, föreslogs en avlöning för övervaktmästaren av . . . rdr b:o	300: —
samt för vardera undervaktmästaren av 240 rdr, eller för bägge » »	480: —
12 exekutionsbetjantar avlöning för en var 200 rdr, eller för alla tillsammans » »	2,400: —
2 vaktmästare vid kansliet, vardera 300 rdr » »	600: —
vaktmästaren vid gäldstugan » »	150: —
4 vaktknektar vid gäldstugan, en var 166 rdr 32 sk., tillhopa » »	666: 32
	summa rdr b:o 4,596: 32
	motsvarande i rdr riksgälds 6,895: —

Rikets Ständer beviljade det för genomförande av löneregleringen erforderliga beloppet.

I sin härom avlåtna skrivelse den 6 februari 1858 (n:r 196) yttrade Rikets Ständer, bland annat, följande.

Det åläge visserligen städerna i allmänhet att bestrida de kostnader, som vore förenade med exekutionsväsendet därstädes. Men då Stockholms stad vore att betrakta såsom ett särskilt län och avlöningen för den hos dess överstyrelse anställda personal dittills städse blivit bekostad av statsmedel, hade Rikets Ständer funnit något tvivel icke böra uppstå om sta-

tens åliggande att, därest avlöningen befundes otillräcklig, ytterligare anslå de medel, som erfordrades till densamma förbättrande.

Vid 1862—1863 årens riksdag åskade Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen dels avlöningsförhöjning åt vissa tjänstemän hos överståthållar-^{1862—63} ämbetet dels ock avlöning till 4 nya exekutionsbetjänter.^{årens riksdag.}

I skrivelse den 11 november 1863, n:r 149, yttrade Rikets Ständer vidkommande förslaget om nya exekutionsbetjäntebefattningar, att det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet i ämnet gäve vid handen, hurusom det då till tolv bestämda antalet exekutionsbetjänter, för vilka löner vore anvisade å stat, sedan år 1815 förblivit oförändrat, oaktat under tiden Stockholms folkmängd ökats med mer än 50 procent och i följd därav antalet av publika handräkningsmål, som skulle besörjas av dessa betjante utan särskild ersättning, i förhållande därefter tilltagit. Dessa omständigheter, i förening med andra uppgivna, hade nödgat överståthållarämbetet att fördela sex exekutionsbetjäntslöner på dubbla antalet betjante, varigenom antalet av dessa ökats till aderton. Då likväl de otillräckliga löneinkomster, som på sådant sätt bereddes flertalet, föranledde täta ombyten bland personalen och svårighet att med lämpliga och pålitliga personer återbesätta uppkommande ledigheter, hade överståthållarämbetet funnit sig böra förnya redan förut gjord framställning om anvisande av fyra exekutionsbetjäntslöner.

Rikets Ständer anmälde, att de i betraktande av vad i ämnet blivit upplyst beviljat, bland annat, till avlöning åt fyra nya exekutionsbetjänter, å 300 riksdaler för vardera, 1,200 riksdaler.

Till följd härav höjdes det för exekutions- och vaktbetjäning i ämbetets kansli avsedda beloppet till 8,095 riksdaler.

Vid 1865—1866 årens riksdag gjorde Kungl. Maj:t framställning om anvisande av arvoden dels åt en tjänsteman, som under benämning exekutionskommissarie eller stadsfogde skulle biträda såsom underexekutor i Stockholm, och dels för ett tjänstebitråde åt denne tjänsteman, men blev denna framställning ej bifallen av Rikets Ständer.^{1865—66}

I skrivelse den 15 juni 1866, n:r 76, yttrade ständerna, att, då det i allmänhet tillkomme städerna själva att bestrida de kostnader, som med

exekutionsväsendet därstädes vore förenade, Rikets Ständer, med hänsikt för övrigt till det angivna inskränkta ändamålet med anställandet av ifrågasvarande tjänsteman jämte biträde, ansett något bidrag från statens sida för detsamma icke böra ifrågakomma.

Överståthållaräm-
bets skr. 17/11
1871.

I underdånig skrivelse den 17 november 1871 ifrågasatte överståthållarämbetet förhöjning uti det till löner åt exekutions- och vaktbetjäningen vid ämbetets kansli beviljade anslag.

Under erinran att ifrågasvarande anslag då utginge med ett belopp av 8,095 riksdaler upplyste ämbetet, att berörda belopp varit fördelat på följande sätt:

till 2 exekutionsvaktmästare, 600 rdr vardera,	1,200 rdr
» 1 förste kanslivaktmästare (utom bostad och ved)	500 »
» 1 andre kanslivaktmästare	500 »
» 8 exekutionsbetjante, äldre, 400 rdr vardera,	3,200 »
» 8 » , yngre, 200 rdr vardera,	1,600 »
» 1 vaktmästare och 2 vaktknektar vid gäldstugan, tillsammans	1,050 »
» gratifikationer åt några extra ordinarie exekutionsbetjante utan lön	45 »
	Summa rdr riksmünt 8,095

Av dessa betjante voro — yttrade överståthållarämbetet — exekutionsvaktmästarna sysselsatta med verkställande av alla utslag och beslut i brottmål, som förekomme till verkställighet i Stockholm, ävensom av alla skrivelser angående personers efterspanande och inställande inför vederbörande myndigheter. Exekutionsvaktmästarna åtnjöte således icke någon sportelinkomst. Exekutionsbetjänterna åter ombesörjde alla handräckningsåtgärder i civila mål och åtnjöte därför sportelinkomst enligt taxa. De båda kanslivaktmästarna hade endast sig uppdragna vanliga vaktmästargöromål, med vilka sportelinkomster ej vore förenade.

Genom den efter nya strafflagens införande »fogaten» ålagda skyldighet att ensam omhänderhava bestyret med indrivande och förvandling av alla böter hade emellertid handräckningsåtgärderna i brottmål så betydligt tillvuxit i antal, att de ej längre kunde ombesörjas ensamt av de båda

exekutionsvaktmästarna. På grund därav hade det blivit nödigt att i så måtto frångå förut omförmälda fördelning av göromålen, att fyra exekutionsbetjante förordnats biträda exekutionsvaktmästarna, genom vilken anordning dessa fyra exekutionsbetjante i väsentlig mån hindrats att sysselsätta sig med handräkningsåtgärderna i de civila målen och således lidit minskning i sina sportelinkomster. Dessutom måste åt en av exekutionsbetjänterna uppdragas att under sessionerna i kansliet verkställa uppropen, varigenom denne exekutionsbetjänt i icke ringa grad hindrades i utövningen av sina inkomstbringande göromål utan att därför erhålla annan gottgörelse än den, som av enskilda medel kunnat tilldelas honom.

Då de ordinarie exekutionsbetjänterna icke kunnat medhinna dem åliggande befattning med de civila handräkningsärendena, hade överståthållarämbetet måst antaga extra ordinarie exekutionsbetjante.

Beträffande beloppet av den sportelinkomst, varje exekutionsbetjänt årligen kunde åtnjuta, uppgav överståthållarämbetet, att detta belopp under vanliga förhållanden icke kunde antagas i medeltal uppgå till mer än 300 rdr, men ansåg ämbetet, att den betydliga minskning i de privata handräkningsmålen antal, som varit en följd av dåvarande lyckliga ekonomiska förhållanden, medfört sådan nedsättning i berörda sportelinkomst, att den dämera ej kunde beräknas till högre belopp än 200 rdr årligen.

De avlöningsförmåner, som sålunda kunde beredas exekutionsbetjänterna, vore — även om i beräkning toges de i allmänhet obetydliga inkomster, som sådana betjante kunde bereda sig genom inkasseringssupdrag — enligt överståthållarämbetets åsikt, särdeles vad anginge de extra ordinarie och de med lägre lönen försedda exekutionsbetjänterna, uppenbarligen otillräckliga för deras levnadsbehov, synnerligast om i betraktande toges de ansträngande, obehagliga och ansvarsfulla tjänstegöromål, som ålåge dem.

Överståthållarämbetet antog, att, om exekutionsvaktmästarnas antal ökades till fyra och dessa endast befattade sig med handräckningar i brottmål samt till följd därav finge i något högre lön ersättning för saknaden av sportler, dessa fyra kunde medhinna alla nämnda handräckningar, samt att vid sådant förhållande antalet exekutionsbetjänter i lägre lönegraden skulle kunna nedsättas från 8 till 6.

Ämbetet hemställde, att anslaget för avlöande av exekutions- och vaktbetjante vid ämbetets kansli finge tills vidare förhöjas med 3,355 riksdaler eller till 11,450 riksdaler, varigenom ämbetet kunde sättas i tillfälle bestämma avlöningen sålunda:

till 2 exekutionsvaktmästare, 700 rdr vardera	1,400: —
» 2 exekutionsvaktmästare, 600 rdr vardera	1,200: —
» 8 exekutionsbetjante, 500 rdr vardera	4,000: —
» 6 exekutionsbetjante, 400 rdr vardera	2,400: —
» 2 kanslivaktmästare samt till vaktbetjäningen vid gäldstugan samma belopp som förut eller tillhopa	2,050: —
» gratifikationer åt 1 exekutionsbetjänt, som verkställde upp-ropen i överståthållarämbetets kansli, samt till två eller flera extra ordinarie exekutionsbetjante utan lön . . .	400: —
	Summa riksdaler 11,450: —

1872 års
riksdag.

Med föranledande av överståthållarämbetets berörda skrivelse föreslog Kungl. Maj:t uti statsverkspropositionen vid 1872 års riksdag, att 3,355 riksdaler måtte ytterligare ställas till överståthållarämbetets förfogande för avlöande av exekutionsbetjäningen vid dess kansli.

I skrivelse den 11 maj 1872, n:r 14, anmälde Riksdagen, att den sålunda begärda anslagstillökningen blivit beviljad.

Dyrtidstillägg
för åren
1876—1880.

I sammanhang med beviljande av tillfällig löneförbättring (dyrtidstillägg) åt tjänstemän vid överståthållarämbetets kansli för vart och ett av åren 1876—1880 anvisades jämväl för samma år medel för höjning med 20 % av avlöningsanslaget för vakt- och exekutionsbetjäningen eller med 2,290 kronor.

Överståthållarämbetets
skr. 31 s 1878.

Sedan år 1877 ny utsökningslag antagits och under den 12 juli 1878 utfärdats särskilda författningar med anledning därav, gjorde överståthållarämbetet i underdånig skrivelse den 31 augusti 1878 framställning i fråga om anställande av utmätningsmän för Stockholm och vad därmed stode i samband.

Ämbetet yttrade därvid, bland annat, följande.

All verkställighet, till vilken det ålegat överståthållarämbetets kansli lämna handräckning, hade dittills ombesörjts omedelbart av exekutionsbetjänter, vilka emellertid enligt utfärdad instruktion ej finge företaga något i tjänsten utan förut erhållna skriftliga order.

Deras avlöning utgjordes dels av fast lön och dels av arvode enligt taxa. Lönen, vilken utginge av det på riksstatens sjätte huvudtitel uppförda anslag till vakt- och exekutionsbetjäningen vid kansliet, bestämdes av överståthållarämbetet. Den låga avlöning, som kunnat erbjudas exekutionsbetjänterna, hade föranlett att för anställning i dylik befattning synnerligen stränga villkor icke kunnat uppställas särskilt i fråga om insikt i de till utsökningsväsendet hörande författningar. Anspråken i detta hänseende hade måst inskränkas ganska betydligt.

Att därutinnan avvägbringa en förändring hade länge utgjort ett önskemål för överståthållarämbetet, men frågan därom hade fått anstå i avbidan på antagande av ny utsökningslag. Sedan detta hinder dåmera undanröjts och den 12 juli 1878 utkommit förordning angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna avgifter m. m., ansåg sig överståthållarämbetet böra framlägga förslag till ordnande av underexekutorernas i Stockholm göromål och avlöning.

Överståthållarämbetet erinrade därefter om stadgandena i 2, 3 och 7 §§ i utsökningslagen den 10 augusti 1877 därom, att utmätningsman skulle i stad vara stadsfogde; att, om mer än en stadsfogde erfordrades, Konungen bestämde deras antal och omfånget för varderas befattning; att i Stockholm, om Konungen funne gott sådant medgiva, stadsfogde ägde under vissa villkor för bestämt fall i sitt ställe till utmätningsman sätta annan man, som vore antagen av överexekutor; samt att utmätningsman skulle vid sin förrättning hava med sig ojävigt vittne.

Efter att vidare hava erinrat om föreskrifterna i förordningen den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall samt i förordningen i fråga om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna avgifter m. m. av den 12 juli 1878, yttrade överståthållarämbetet vidare följande.

Däriigenom att indrivningen av resterande kronoutskylder överflyttades från kronouppbördsverket till stadsfogdarna, komme antalet av de ärenden,

däri verkställighet genom deras försorg skulle äga rum, att ökas med ungefär 30,000 om året, vartill under åren 1867—1876 i medeltal årligen uppgått antalet debetsedlar å kronoutskylder inom Stockholms stad, vilka vid kronouppbördsstämmans slut varit obetalda.

I fråga om böter ägde för det dåvarande det förfarande rum, att böter, ådömda i överståthållarämbetets avdelning för polisärenden, uttoges av poliskommissarierna i de särskilda distrikten efter order av polisdomaren, varemot övriga böter, för vilkas indrivning överståthållarämbetets åtgärd åskades, uttoges av fogaten genom exekutionsbetjänarna.

Då 22 § i förordningen om nya utsokningslagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall ansåges böra så förstås, att utmätning för böter skulle i stad ske av stadsfogde, och det för övrigt icke syntes vara lämpligt att åt poliskommissarierna uppdraga ett för deras befattning så främmande bestyr som förrättandet av utmätning, ansåg ämbetet den förändring därutinnan böra ske, att, där utmätning måste verkställas för böter, ådömda i avdelningen för polisärenden, målet överlämnades till stadsfogdes åtgärd, ävensom att indrivning av andra på överståthållarämbetets åtgärd beroende böter verkställdes av stadsfogde.

Överståthållarämbetet hade beräknat, att för ett ordentligt handhavande av exekutionsväsendet skulle erfordras anställande av två stadsfogdar, 6 extra utmätningmän eller exekutionsbetjante och 8 vittnen ävensom tillfälliga biträden, medan indrivningen av restantierna i Stockholm påginge; varförutom poliskommissarierna borde likasom dittills tillhandagå vid indrivningen av böter, dock utan rätt att verkställa utmätning.

Överståthållarämbetet ansåg, att — under förutsättning att visst belopp för debetsedlarnas utdelning samt resterande utskylders indrivande ställdes till överståthållarämbetets disposition — någon förhöjning i då utgående anslag till vakt- och exekutionsbetjäningen i överståthållarämbetets kansli icke skulle erfordras för avlöande av såväl extra utmätningmännen, vittnena och tillfälliga biträden som ock erforderligt antal vaktmästare. Däremot måste medel anskaffas till stadsfogdarnas avlöning; och som från äldsta tider Stockholms stad huvudsakligast avlönat polisverket och uppbördsverket antagligen av det skäl, att dit hörande ärenden ursprungligen tillkommit magistratens handläggning, men däremot ej bidragit

till avlöningen för exekutionsverket, vilken alltid uteslutande bekostats av statsverket, sannolikt av skäl att utsökningsärendenas behandling icke någonsin ålegat Stockholms magistrat, syntes avlöningen till stadsfogdarna böra utgå av statsmedel.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 8 november 1878 biföll Kungl. Maj:t vad överståthållarämbetet föreslagit i avseende å det antal stadsfogdar, som borde anställas i Stockholm, omfånget för varderas befattning samt rättighet för dem att i vissa fall i sitt ställe till utmättningsman sätta annan man. Därjämte ställde Kungl. Maj:t till överståthållarämbetets förfogande ett belopp till bestridande av avlöning under år 1879 åt två stadsfogdar.

*Kungl. beslut
den 11 1878.*

Vid behandling av frågan om reglering för år 1880 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel blev ärendet ånyo underställt Kungl. Maj:ts prövning.

*1879 års
riksdag.*

Då emellertid frågan om lönereglering för de med statsmedel avlönade tjänstebefattningar vid överståthållarämbetet för det dåvarande icke kunde företagas till slutlig prövning, ansågs det slutliga bestämmandet angående ifrågavarande stadsfogdars avlöningsförmåner böra anstå i avvaktn härå.

I statsverkspropositionen vid 1879 års riksdag äskades fördenskull allenast å extra stat för år 1880 anslag till avlöning åt två stadsfogdar i Stockholm.

I skrivelse den 13 maj 1879, n:r 45, anmälde Riksdagen, att det äskade anslaget icke blivit beviljat.

Såsom skäl för detta beslut anfördes i skrivelsen följande.

I ärendet gjord utredning beträffande statsverkets skyldighet att bestrida kostnaderna för utsökningsväsendet i Stockholm ådagalade visserligen, att dessa kostnader under senare tider betäckts med statsmedel, men hade däremot icke syntes Riksdagen nöjaktigt besvara den frågan, huruvida icke staden i själva verket kunde anses äga förpliktelse att med egna medel bestrida ifrågavarande utgifter.

Riksdagen hade inhämtat, att de utskylder, som i äldre tider utgingo av Stockholms invånare till kronan eller det allmänna, uppbyros och

redovisades till en del av »slottsbokhållaren» och till en annan del, enligt kungl. förordningen om Stockholms stads styrelse den 12 december 1672, av handelsborgmästaren jämte den ene av de honom »tillordnade» tre rådmän, som hade att beställa med stadens inkomster, samt av stadens kammärer särskilt i avseende å bötes- och saköresmedlen. Därefter uppbyros kronouppbördsmedlen av stadens tre ordinarie uppborrdsmän, avlönta av stadens enskilda medel. Enligt 1682 års stat för Stockholms stad och stadens extra ordinarie stat för år 1700 åtnjöto samma uppborrdsmän, vilka jämte stadens medel även uppbyro kronoutskylderna, lön av borgerskapets sammanskottsmedel; men genom kungl. brev den 3 januari 1716 bifölls, att några särskilda personer skulle, emot 1,200 daler s. m. årlig lön utur kontributionsränneriet, antagas att syssla med kontributionernas infordrande, vilket stadfästes genom kungl. brev den 11 september 1719. Vidare beviljade statskommissionen den 15 mars 1728, utom dessa 1,200 daler s. m., en tillökning av 400 daler s. m. åt de då antagna åtta extra ordinarie uppborrdskommissarierna.

Sedermera förordnades genom kungl. brev den 26 april 1734, att kronouppbörden i Stockholm borde besörjas, likasom uti övriga städer i riket, utan kronans gravation, samt att magistraten skulle ansvara därför.

Detta förändrades dock i så måtto, att genom kungl. brev den 10 januari 1735 Kungl. Maj:t biföll Rikets Ständers hemställan, att Stockholms 8 uppborrdskommissarier, »som icke kunde av Stockholms stads enskilda medel avlönas», skulle »tillhopa» njuta 1,600 daler s. m. årligen att utgå på uppgivet sätt.

Genom kungl. brev den 22 september 1743 beviljades en lönetillökning av 100 daler s.m. jämte 50 daler s.m. i expenser åt vardera uppborrdskommissarien, och skulle denna lönetillökning utgå av kronans medel; men däremot avlogs magistratens hemställan om avlöning åt särskilda exekutionsbetjante. Genom kungl. brev den 22 juli 1754 beviljades ytterligare 50 dalers tillökning i vardera uppborrdskommissariens lön; och fick enligt kungl. brev den 5 maj 1764 ytterligare en uppborrdskommissarie tillförordnas med lön på kronans stat å 500 daler s.m.

Under tiden hade vid flera särskilda tillfällen fråga blivit väckt om ett bättre ordnande av uppborrdsförvaltningen i huvudstaden. Ehuru för

uppbördens förrättande jämte redogörelsen vissa tjänstemän blivit antagna, ålåg likväl ansvaret inför Kungl. Maj:t och kronan för uppbörden och alla därmed gemenskap ägande skyldigheters uppfyllande icke på något sätt dessa tjänstemän utan däremot magistraten gemensamt.

Vad sålunda blivit anfört hade synts Riksdagen giva vid handen, att Stockholms stad ursprungligen haft förbindelse att med sina enskilda medel bestrida »nu ifrågavarande» utgifter, men att staden tid efter annan fått denna sin skyldighet underlättad genom bidrag av statsverket, vilket emellertid icke synts Riksdagen skäl att ytterligare främja. Då dessutom rikets samtliga övriga städer med egna medel bestridde kostnaderna för sitt utsökningsväsende, avlöningen till stadsfogdar däruti inberäknad, hade Riksdagen så mycket mindre kunnat bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, som den till 1865—1866 årens riksdag gjorda framställningen om anvisande av arvoden dels åt en tjänsteman, som under benämning exekutionskommissarie eller stadsfogde skulle biträda såsom underexekutor i Stockholm, och dels för ett tjänstebiträde åt benämnde tjänsteman, icke blivit bifallen av Rikets Ständer.

I statsverkspropositionen vid 1880 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till lönereglering för överståthållarämbetet.

1880 års
riksdag.

Såsom förut är omförmält, var vid nämnda tid för avlönande av vakt- och exekutionsbetjäningen vid överståthållarämbetets kansli ställt till överståthållarämbetets förfogande dels ett anslag å ordinarie stat av 11,450 kronor dels ock å extra stat dyrtidstillägg 2,290 kronor, tillsammans 13,740 kronor.

Av detta belopp bestriddes avlöningen till de vid kansliet anställda två vaktmästare, för det dåvarande utgående med 600 kronor jämte hyresersättning till den ene och med 700 kronor till den andre.

Uti det av Kungl. Maj:t då framlagda förslaget till stat upptogos de nämnda bägge vaktmästarbefattningarna specifikt i staten, vardera med en avlöning av 800 kronor jämte ålderstillägg.

Under rubriken »Till överståthållarämbetets förfogande såsom bidrag till avlöningen åt exekutionsbetjäningen» var i statförslaget uppfört ett belopp av 12,200 kronor, motsvarande i avrundat belopp skillnaden

mellan förutnämnda anslag å 13,740 kronor och sammanlagda beloppet av begynnelseavlönningarna till de nyssnämnda bägge vaktmästarna 1,600 kronor.

Riksdagen gjorde icke någon erinran mot uppförandet å stat av de bägge vaktmästarbefattningarna med föreslagna avlöningsbelopp.

Vad däremot angick det i förslaget upptagna beloppet 12,200 kronor, »avsett att användas såsom bidrag till avlöning åt exekutionsbetjäningen», ansåg Riksdagen, att, enär det kunde vara ovisst, huruvida icke utgifterna härför rätteligen borde bestridas uteslutande av Stockholms stad, samt utredning därutinnan syntes kunna förväntas bliva förebragt av den av Kungl. Maj:t tillsatta skatteregleringskommittén, berörda belopp för det dåvarande borde beviljas endast såsom extra anslag för år 1881. (Jämför Riksdagens skrivelse den 14 maj 1880 n:r 34.)

*Riksdagarna
1881—1884.*

Ifrågavarande anslag blev sedermera fortfarande beviljat å extra stat för vart och ett av åren 1882—1885.

*Utredning av
häradshövding
S. O. G. Bergius.*

Då emellertid någon utredning i ämnet icke blivit verkställd av skatteregleringskommittén, anbefalldes Kungl. Maj:t den 25 januari 1884 överståthållarämbetet att, efter nödig utredning av förevarande fråga, inkomma med utlåtande.

Efter uppdrag av överståthållarämbetet verkställde häradshövdingen S. O. G. Bergius utredning i ärendet, vilkens innehåll i huvudsak återfinnes i den av löneregleringskommittén i det föregående lämnade redogörelsen.

*Överståthållarämbetets
skr. 13/6 1884.*

Med underdånig skrivelse den 12 juni 1884 överlämnade överståthållarämbetet nyssberörda utredning och anförde därvid, att densamma icke lämnade något tvivel om att det av ålder ålegat statsverket att bestrida avlöningen för exekutionsbetjäningen i Stockholm, vadan det syntes överståthållarämbetet, som borde denna skyldighet kvarstå och anslaget ånyo uppföras å ordinarie stat.

Av vad som anförts uti den av häradshövdingen Bergius verkställda utredningen hade denne för sin del ansett uppenbart, att avlöning till exekutionsbetjäningen i Stockholm av ålder blivit bestridd av statsmedel

samt att statsverkets skyldighet i detta hänseende blivit på senare tider av representationen uttryckligen erkänd; och hade, såvitt han kunnat utröna, Stockholms stad aldrig lämnat något bidrag till ifrågavarande avlöning. Däremot hade exekutionsbetjäningen i rikets övriga städer avlönats av städerna själva. Denna olikhet i sättet för avlöningens utgörande syntes härads hövding Bergius hava sin naturliga förklaringsgrund däri, att handhavandet av underexekutorsgöromålen före nya utsökningslagens trädande i kraft ålegat i Stockholm en av staten avlönad myndighet, överståthållarämbetet, men i andra städer en av dem själva avlönad myndighet, magistraten.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1885 anförde chefen för civildepartementet för egen del, att genom den av härads hövdingen Bergius gjorda utredningen framginge, att exekutionsbetjäningens i Stockholm avlöning under mera än 200 år bestritts av statsmedel. Detta syntes från början haft sin grund däri att, då överståthållarämbetet, samtidigt med lantregeringens ordnande, genom 1634 års regeringsform inrättades, Stockholms stad betraktades såsom ett län för sig och till följd därav exekutionsärendena i Stockholm icke såsom i andra städer ställdes under den av staden avlönade magistraten, utan överlämnades åt överståthållarämbetet, för vars avlöning det tillkom staten att, likasom i fråga om övriga länsstyrelser, bära tungan.

1885 års
riksdag.

Det under senare tider vid åtskilliga tillfällen uttalade antagandet, att Stockholms stad skulle vara skyldig avlöna dessa betjante, hade enligt departementschefens mening berott på en förväxling mellan stadens åliggande i avseende å uppborndsverket, vars tjänstemän från början synts utslutande hava avlönats av staden, men vartill staten likväl lämnat och ännu lämnade bidrag, och utsökningsväsendet, till vars underlydande betjante staden aldrig bidragit.

Att uti detta hänseende vidtaga någon rubbning ansåg departementschefen icke föränledas av de förhållanden, som utredningen givit vid handen; och det kunde enligt hans mening icke vara lämpligt, att anslag för ett behov av den stadigvarande beskaffenhet som det ifrågavarande vore å extra stat upptaget.

I enlighet med departementschefens hemställan föreslog Kungl. Maj:t 1885 års Riksdag att till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm från och med år 1886 å sjätte huvudtitelns ordinarie anslag till överståthållarämbetet uppföra ett belopp, motsvarande det då å extra stat för samma ändamål anvisade, eller 12,200 kronor.

Uti avgivet utlåtande n:r 12 a anförde i detta hänseende statsutskottet utan meningsskiljaktighet, att av den i ärendet lämnade redogörelsen framginge, att exekutionsbetjäningens i Stockholm avlöning under mer än 200 år bestritts av statsmedel och att staden aldrig bidragit till densamma. Fullt skäl syntes förefinnas därtill, att grunden till berörda förhållande vore att söka i den omständigheten att, då överståthållarämbetet, samtidigt med lantregeringens ordnande, genom 1634 års regeringsform inrättades, Stockholms stad betraktades såsom ett län för sig och till följd därav exekutionsärendena i Stockholm icke såsom i andra städer ställdes under den av staden avlönade magistraten, utan överlämnades åt överståthållarämbetet, för vars avlönande det tillkom staten att, likasom i fråga om övriga länsstyrelser, bära tungan.

På grund därav hemställde utskottet, att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning, måtte till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm från och med år 1886 å sjätte huvudtitelns ordinarie anslag till överståthållarämbetet uppföra ett belopp, motsvarande det då å extra stat för samma ändamål anvisade, eller 12,200 kronor.

Statsutskottets hemställan blev av Riksdagen bifallen, vilket beslut, fattat utan meningsskiljaktighet i båda kamrarna, anmäldes av Riksdagen i skrivelse den 18 maj 1885 n:r 58.

1900 års
riksdag.

Den 18 september 1899 gjorde överståthållarämbetet underdånig framställning om förhöjning av anslaget, för anställande av ytterligare tre exekutionsbetjante. Exekutionsbetjäningen utgjordes då, enligt av överståthållarämbetet lämnad uppgift, av 12 exekutionsbetjante jämte en vaktmästare; och utgick anslaget enligt följande fördelning:

1 exekutionsbetjänt med uteslutande tjänstgöring å förste stadsfogdens kansli, lön kr. 1,200

6 exekutionsbetjante, samtidigt tjänstgörande på förste och andre stadsfogdens expedition, lön 1,000 kr. till varje	kr.	6,000
5 exekutionsbetjante, som tjänstgjorde hos förste stadsfogden, men användes även hos andre stadsfogden, lön 800 kr. till varje »		4,000
1 vaktmästare hos stadsfogdarna, lön »		600
återstoden, reserverad till gratifikationer och vikariatsersättningar »		400
tillsammans		kr. 12,200

Dessutom erhöilo 11 exekutionsbetjante sportler.

Vid anmälan av detta ärende inför Kungl. Maj:t den 13 januari 1900 anförde vederbörande departementschef, att av den utredning, överståthållarämbetet framlagt i dess underdåniga skrivelse den 18 september 1899, framginge, att, oaktat Stockholms stads folkmängd betydligt stigit, antalet av exekutionsbetjante icke ökats. Verkan av betjäningens fåtalighet hade ock med kraft blivit framhållen av vederbörande myndigheter, och riktigheten av dessa uppgifter syntes icke kunna betvivlas. Ville man således erhålla ett snabbare och verksammare exekutionsväsende i Stockholm, så måste man vara beredd på, att vid detsamma måste anställas tillräckligt antal betjante, och den av överståthållarämbetet föreslagna höjning i dessas antal syntes alltså vara fullt grundad i ett oavvisligt behov.

Departementschefen ansåg fördenskull det vara av behovet påkallat, att medel bereddes till anställande av dels 2 nya exekutionsbetjante med lön av 1,400 kronor för vardera och dels 1 ny exekutionsbetjant med lön av 1,000 kronor, alltså tillhopa 3,800 kronor.

Kungl. Maj:t föreslog i anledning därav uti statsverkspropositionen vid 1900 års riksdag, att det under anslagstiteln »Överståthållarämbetet» uppförda ordinarie anslag å 12,200 kronor till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm måtte höjas med 3,800 kronor eller till 16,000 kronor.

I avgivet utlåtande n:r 7 förklarade sig statsutskottet icke hava något att erinra emot denna Kungl. Maj:ts framställning, utan hemställde om bifall till densamma.

Elva ledamöter av Andra kammaren förenade sig emellertid i en reservation, vari anfördes följande.

Av statsrådsprotokollet i detta ärende samt av den utredning angående statens skyldighet att avlöna exekutionsbetjäningen i Stockholm, som blivit 1885 års Riksdag förelagd och till vilken chefen för civildepartementet vid föredragningen inför Kungl. Maj:t hänvisat, framginge:

Rikets Ständer hade enligt skrivelse den 6 februari 1858 beviljat förhöjd avlöning åt de i överståthållarämbetets kansli anställda tjänstemän samt betjante och däribland jämväl åt exekutionsbetjäningen. Ytterligare förhöjningar i anslaget till exekutionsbetjäningen hade beviljats vid riksdagarna åren 1862—1863 och år 1872. Dyrtidstillägg å samma anslag hade beviljats vid riksdagarna åren »1874—1878», varefter anslaget vid 1885 års riksdag uppförts å ordinarie stat.

Däremot hade Rikets Ständer i skrivelse den 20 augusti 1851 förklarat, att, då det åläge städerna i allmänhet att bestrida de kostnader, som vore förknippade med exekutionsväsendet därstädes, men sådant oaktat Stockholms stad av statsverket åtnjöte betydligt bidrag för detta ändamål, Rikets Ständer ansett sig icke böra bifalla av Kungl. Maj:t åskad tillökning i anslaget för sagda ändamål. Vidare hade enligt skrivelse den 15 juni 1866 i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till arvoden åt en tjänsteman, som under benämning exekutionskommissarie eller stadsfogde skulle biträda såsom underexekutor i Stockholm, samt till ett biträde åt denne tjänsteman, Rikets Ständer på samma skäl som år 1851 blivit av Rikets Ständer anført, och med hänsikt för övrigt till det angivna inskränkta ändamålet med anställandet av ifrågasvarande tjänsteman jämte biträde, ansett något bidrag för detsamma från statens sida icke böra ifrågakomma.

I anslutning till den uppfattning, som sålunda åren 1851 och 1866 hos Rikets Ständer gjort sig gällande, och då ett frångående av 1885 års Riksdags beslut i ämnet blivit ifrågasatt, hade ovannämnda reservanter hemställt, att Kungl. Maj:ts framställning icke måtte av Riksdagen bifallas.

Vid frågans behandling i kamrarna bifölls statsutskottets hemställan i Första kammaren, men i Andra kammaren antogs reservanternas förslag, och vid gemensam omröstning segrade den av Andra kammaren godkända mening, i följd varav Kungl. Maj:ts framställning icke vann Riksdagens bifall.

Uti underdånig skrivelse den 27 oktober 1902 återupptog överståthållarämbetet frågan om förhöjning av anslaget. Ämbetet redogjorde i nämnda skrivelse till en början dels för vad efter 1900 års riksdag förekommit i ärendet och dels för den dåvarande organisationen av exekutionsväsendet i Stockholm.

Överståthållarämbetets skrivelse 27/10 1902.

Då behovet av förstärkta arbetskrafter inom exekutionsväsendet, yttrade överståthållarämbetet, fortfarande gjort sig i hög grad gällande, hade överståthållarämbetet ej kunnat låta sig nöja med den utgång, frågan om anslagsökningen fått vid 1900 års riksdag, utan vänt sig till stadsfullmäktige i Stockholm och i skrivelse den 15 augusti 1900 anhållit, att stadsfullmäktige måtte såsom bidrag till exekutionsbetjäningens i Stockholm avlöning bevilja ett anslag å 3,800 kronor eller samma belopp, om vars beviljande förut framställning gjorts hos Riksdagen. Stadsfullmäktige hade vid sammanträde den 11 november 1901 avslagit överståthållarämbetets anhållan, med åberopande av, bland annat, den år 1884 verkställda utredningen.

I särskild skrivelse den 29 juli 1901 hade emellertid överståthållarämbetet fäst stadsfullmäktiges uppmärksamhet därå, att av meranämnda statsanslag, 12,200 kronor, ett belopp av sammanlagt 2,600 kronor användes till avlöning dels med 1,200 kronor till ett under benämning exekutionsbetjänt i förste stadsfogdens kontor anställt skrivbiträde och dels med respektive 800 kronor och 600 kronor till två i stadsfogdarnas expedition anställda vaktmästare; och hade överståthållarämbetet anhållit att, då Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 23 maj 1879 förstärkt stadsfullmäktige att till de båda stadsfogdarna, som till en början avlönats av statsmedel, låta utbetala avlöning utav kommunens medel och därav syntes följa, att jämväl nyssnämnda biträde hos förste stadsfogden och de båda vaktmästarna hos stadsfogdarna borde avlönas av kommunen, stadsfullmäktige ville anvisa därför erforderliga medel. Denna framställning hade bifallits av stadsfullmäktige.

Sedan stadsfullmäktige vidare beviljat medel till avlöning dels av en särskild tredje stadsfogde och dels av en s. k. bötesindrivare, handhades exekutionsväsendet i Stockholm av fyra eller noga räknat fem tjänstemän, nämligen förste stadsfogden, andre stadsfogden, t. f. tredje stads-

fogden, bötesindrivaren, som vore anställd som biträde hos andre stadsfogden, och räkenskapsföraren hos polisen.

Samtliga dessa tjänstemän avlönades av staden och hade till åligganden:

förste stadsfogden: att ombesörja verkställigheten av domar och utslag i civila mål mot alla gäldenärer, som vore bosatta i Stockholm, vare sig nu att domarna och utslagen avkunnats av domstolar i Stockholm eller andra orter;

andre stadsfogden: att uttaga utskylder av personer, som från landets olika delar inflyttat till Stockholm, att tillstålla och uttaga lösen hos i Stockholm bosatta parter för domar, utslag, protokoll och expeditioner från rikets samtliga domstolar och ämbetsverk, att delgiva stämningar från hela riket å personer, som vore bosatta i Stockholm eller tillfälligt uppehölle sig därstädes, samt att uppsöka arvsberättigade efter utrikes avlidna personer, ävensom fullgöra de flesta dylika på framställning av utrikesdepartementet eller kommerskollegium grundade uppdrag, som kunde till överståthållarämbetet överlämnas;

t. f. tredje stadsfogden: att hos gäldenärer i Stockholm indriva i Stockholm debiterade, på restlängd uppförda krono-, kyrko- och skol- samt kommunalskatter;

bötesindrivaren, som vore anställd som biträde hos andre stadsfogden, men under dennes överinseende självständigt utövade sin befattning: att mot i Stockholm bosatta parter till verkställighet befordra av rikets samtliga domstolar, med undantag av polisdomstolen i Stockholm, avkunnade utslag i brottmål ävensom att, då utmätning för böter, som av polisdomstolen i Stockholm ådömts, ifrågakomme, verkställa dylik utmätning; samt

räkenskapsföraren hos polisen: att hos i Stockholm bosatta parter uttaga genom polisdomstolen ådömda böter, såframt ej för deras uttagande utmätning bleve av nöden.

De hos t. f. tredje stadsfogden och räkenskapsföraren i polisen anställda biträden avlönades av kommunen, och vore det alltså endast till avlöning av de hos förste och andre stadsfogden samt hos bötesindrivaren anställda exekutionsbetjänte, som statsanslaget å 12,200 kronor användes.

Genom stadsfullmäktiges förenämnda beslut hade överståthållarämbetet blivit satt i tillfälle att till avlöning av de hos förste och andre stadsfogden samt bötesindrivaren anställda utmätningmän oavkortat använda hela statsanslaget. Med anledning därav hade överståthållarämbetet — som funne av yttersta vikt, att hos varje tjänsteman anställdes särskilda biträden och att sålunda för framtiden komme att upphöra all samtidig tjänstgöring av en och samma exekutionsbetjänt hos flera stadsfogdar, vilken anordning ur alla synpunkter och ej minst den nödiga kontrollens visat sig synnerligen olämplig — uppgjort och fastställt följande stat för anslaget användning:

avlöning till en hos förste stadsfogden anställd exekutionsbetjänt	kr. 1,000
» » » » » » » » » »	1,000
» » » » » » » » » »	500
» » » » » » » » » »	500
» » » » andre » » » » » »	1,200
» » tre » » » » » » » » » »	anställda exekutionsbetjante
med 1,200 kr. för varje »	3,600
avlöning till en hos bötesindrivaren anställd exekutionsbetjänt	» 1,200
» » två » » » » » » » » » »	anställda exekutionsbetjante,
vardera med 1,200 kr. »	2,400
till vikariatsarvoden m. m. »	800
	<hr/>
	kr. 12,200

Dessutom hade överståthållarämbetet medgivit, att till tjänstgöring hos förste stadsfogden finge anställas två extra exekutionsbetjante utan annan avlöning än den, som kunde erhållas av sportler.

Överståthållarämbetet hade, innan staten fastställdes, inhämtat yttrande från vederbörande stadsfogdar och bötesindrivaren.

Förste stadsfogden hade därvid anmält, att, därest lönerna till de hos honom anställda exekutionsbetjante bestämdes till ovan angivna belopp, han trodde sig kunna anskaffa både duglig och tillräcklig personal till skötande av den honom åliggande handräckning. Överståthållarämbetet hade sedermera förvissat sig om, att så även blivit fallet, i följd varav

ämbetet saknade anledning att till avlönande av de hos förste stadsfogden anställda exekutionsbetjante begära ökat statsanslag. Överståthållarämbetet erinrade endast, att, då sammanlagda beloppet av de exekutionsbetjanterna hos förste stadsfogden tillfallande sportler uppginge till något över 4,000 kronor, skulle på en var av de sex, som då tjänstgjorde hos honom, komma att därav falla omkring 700 kronor, så att de äldsta, som i över trettio år tillhört exekutionsverket och redan före omregleringen haft 1,000 kronor i lön vardera, skulle komma i åtnjutande av en sammanlagd avlöning av omkring 1,700 kronor, de närmast äldsta i sammanlagd avlöning erhålla 1,200 kronor och de båda extra 700 kronor.

Men om sålunda, fortsatte överståthållarämbetet, exekutionsverket i Stockholm, vad anginge förste stadsfogden, kunde anses åtminstone för tillfället vara något så när väl ordnat, vore detta långt ifrån fallet vad anginge andre stadsfogden och den s. k. bötesindrivaren.

Då fråga uppstått om antalet i andre stadsfogdens expedition erforderliga exekutionsbetjante ävensom deras avlöning, hade andre stadsfogden framhållit,

att han för egen del hade behov av minst 5 exekutionsbetjante eller samma antal, som blivit begärt redan år 1900, då förutom de sex exekutionsbetjante, som samtidigt gjorde tjänst hos såväl förste som andre stadsfogden, två nya uteslutande för andre stadsfogdens expedition avsedda exekutionsbetjantsbefattningar ansetts böra inrättas;

att antalet i bötesindrivarens expedition tjänstgörande exekutionsbetjante icke kunde sättas lägre än till fyra;

att, vad avlöningen anginge, densamma för de hos andre stadsfogden anställda exekutionsbetjante icke rimligen kunde sättas lägre än till 1,400 kronor, vilket belopp tillsammans med de sportler, omkring 100 kronor, som de hos andre stadsfogden anställda exekutionsbetjante ansåges årligen förtjäna, skulle uppbringa deras hela avlöning till 1,500 kronor; samt slutligen

att en avlöning av 1,200 kronor till exekutionsbetjanterna hos bötesindrivaren visserligen vore synnerligen knapp, men att, då, med avseende å tjänstgöringens art, endast ungt folk i sin fulla kraft kunde användas i dessa befattningar, man måhända tills vidare åtminstone kunde nöja sig

med denna jämförelsevis ringa avlöning, allra helst om avlöningen till de hos andre stadsfogden anställda exekutionsbetjante bestämdes till de av honom föreslagna belopp och således de exekutionsbetjante, som i början av sin bana finge syssla med den besvärliga och synnerligen tidsödande bötesindrivningen, kunde hava utsikter att, i den mån de skötte sina befattningar väl och till sina förmäns belåtenhet, rycka upp till de mindre besvärliga och bättre avlönade befattningarna som exekutionsbetjante i andre stadsfogdens expedition.

Enär till förste stadsfogden disponerats det i och för sig obetydliga beloppet av 3,000 kronor och ett belopp av minst 800 kronor ansåges oundgängligt nödvändigt för bestridande av kostnaderna för tillfälliga vikariat vid sjukdom och annat förfall, kunde emellertid överståthållarämbetet, som av hela statsanslaget, 12,200 kronor, sålunda hade övrigt för bestridande av avlöningen till exekutionsbetjänterna hos andre stadsfogden och bötesindrivaren endast en summa av 8,400 kronor, ej i vidsträcktare mån villfara andre stadsfogdens begäran än att till tjänstgöring i andre stadsfogdens expedition anställdes 4 och till tjänstgöring i bötesindrivarens expedition 3 exekutionsbetjante, samtliga med en avlöning av endast 1,200 kronor.

Den erfarenhet, som redan för det dåvarande vunnits, gäve dock vid handen, att det icke läte sig göra att med så fåtaliga krafter och så ringa avlöning på nöjaktigt sätt ordna handläggningen av de hos andre stadsfogden och bötesindrivaren förekommande ärenden.

Vad till en början andre stadsfogden anginge, hade antalet ärenden hos honom varit i ständigt stigande. De utgjorde för år 1901 15,600.

Betänkte man vidare, att för handläggning av dessa ärenden ett besök i regeln ingalunda vore tillräckligt, i det vederbörande ofta dels ej träffades hemma och dels befundes hava flyttat, så att nya besök måste göras vare sig hos den skattskyldige eller rotemännen för erhållande av den nya adressen, vore det ej för mycket att påstå, att de hos andre stadsfogden anställda exekutionsbetjante måste för utförande av de dem lämnade uppdrag göra åtminstone 24,000 besök om året eller, efter beräkning av 4 exekutionsbetjante och 300 arbetsdagar om året, minst 20 besök dagligen.

Att det vore omöjligt att i längden medhinna ett så stort antal besök, ansåg överståthållarämbetet böra lätteligen inses, allra helst om man erinrade sig, dels att de skattskyldiga, som skulle uppsökas, i regeln bodde i den vidsträckta stadens utkanter, och dels att exekutionsbetjänterna även måste ägna någon tid dagligen åt uppvaktningen på stadsfogdens ämbetsrum, där de nödiga intygen uppsattes och redovisning avlämnades.

Visserligen hade, sedan andre stadsfogden fått sig tilldelade exekutionsbetjante, som uteslutande tjänstgjorde hos honom, någon liten avarbetning å balansen kunnat äga rum, så att, då vid tiden för avgivande av 1900 års kungl. proposition 7 månader i regeln förflöto, innan redovisning för inkomna exekutorial kunde lämnas, ärendena dänera redovisades efter 6 månader. Men med den ständiga ökningen av ärendena hos andre stadsfogden syntes, så länge arbetskrafterna vore lika fåtaliga som då, någon ytterligare avarbetning av balansen knappt vara att emotse.

Enligt vad överståthållarämbetet inhämtat från Göteborg, utgjorde antalet handräckningar motsvarande dem, som i Stockholm handlades av andre stadsfogden, 4,000, och användes för utförande av dem två s. k. stadstjänare, av vilka sålunda vardera finge 2,000 ärenden på sin lott. Fördelades de 15,600 ärenden, som i Stockholm inkommit år 1901, på de 4 exekutionsbetjante, som vore anställda hos andre stadsfogden därstädes, erhöle en var av dem 3,900 eller nästan dubbelt så många som deras kamrater i Göteborg. Andre stadsfogdens önskan att få hos sig anställd ytterligare en exekutionsbetjänt syntes sålunda äga fullt fog för sig.

Även andre stadsfogdens framställning om de hos honom anställda exekutionsbetjäntes avlöning måste av överståthållarämbetet förordas. Särskilt fäste överståthållarämbetet uppmärksamheten å en omständighet, som talade för, att avlöningen till exekutionsbetjänterna ej sattes allt för lågt. Upptagna som de hela dagen vore av besök ute i staden, måste de nämligen intaga sina måltider än här, än där, vilket naturligtvis alltid måste höja levnadskostnaderna. Dessutom vore de ej så sällan nödsakade att för vinnande av större skyndsamhet använda späravn eller annat fortskaffningsmedel. Ett avlöningsbelopp av 1,400 kronor kunde under sådana förhållanden ej anses för högt, även om därtill lades ett

mindre belopp sportler, vilket beräknats till 100 kronor för varje exekutionsbetjänt. Då sålunda för höjning av avlöningar för de fyra redan hos andre stadsfogden anställda exekutionsbetjante till 1,400 kronor skulle erfordras 800 kronor och för avlöning av en ytterligare exekutionsbetjänt hos samme stadsfogde 1,400 kronor, utgjorde den ökning av statsanslaget, som vore av nöden för att något så när nöjaktigt ordna tjänstgöringen hos andre stadsfogden, 2,200 kronor.

Vad slutligen anginge de hos bötesindrivaren anställda exekutionsbetjante, så hade under den tid, då bötesindrivningen ombesörjts av förste stadsfogden, sex exekutionsbetjante varit sysselsatta därmed, dock så att av dessa endast två haft till uteslutande uppgift att verkställa indrivning av böter, medan däremot de fyra övriga jänväl fått sig anförtrödda civila exekutorial. Finge man antaga, att dessa sistnämnda jämnt delade sin tid mellan bötesindrivningen och verkställigheten av de civila exekutorialen, skulle i själva verket flera arbetskrafter vid berörda tidpunkt varit att tillgå i och för bötesindrivningen än för det dåvarande vore fallet. Icke desto mindre hade emellertid antalet balanserade bötesmål då varit i ständigt stigande.

Antalet bötesärenden hade år 1901 utgjort 2,567. Till år 1902 hade balanserats 1,583, därav 1,168 inkommit under år 1901.

De senaste åren hade i regeln halva antalet av de varje år inkomna mål måst balanseras till följande år; och då efter stadsfogden Wäsells på våren 1901 inträffade sjukdom en särskild person tillsatts för att ombesörja bötesindrivningen och därvid till sitt biträde erhållit fyra exekutionsbetjante, hade resultatet icke blivit bättre, än att balansen till år 1902 hållit sig vid ungefär samma siffra, ehuru å andra sidan måste medgivas, att antalet år 1901 inkomna mål vore det största, som något år hade ått uppvisa, och att sålunda den omständigheten, att balansen till år 1902 icke nämnvärt ökades, i och för sig finge anses utmärka ett framsteg.

Med säkerhet framginge emellertid härav, att det för den nye bötesindrivaren, som från och med år 1902 trätt i verksamhet, bleve omöjligt att behörigen sköta den på honom ankommande verkställigheten av utslag i brottmål med endast tre exekutionsbetjante. Också hade redan under månaderna maj—augusti 1902 en ytterligare exekutionsbetjänt måst

anställas hos honom, och hade lön till denne extra exekutionsbetjänt tagits av de till bekostande av tillfälliga vikariat m. m. avsatta medel.

Det syntes överståthållarämbetet oundgängligt, att ytterligare en exekutionsbetjänt anställdes till ständig tjänstgöring hos bötesindrivaren.

Beträffande lönen åt såväl den nye exekutionsbetjänten som de förut hos bötesindrivaren anställda tre exekutionsbetjante kunde överståthållarämbetet ej dela andre stadsfogdens uppfattning därom, att ett avlöningsbelopp av 1,200 kronor till en var av dem skulle vara tillräckligt. Visserligen vore det sant, att bötesindrivningen förde exekutionsbetjänten i beröring med den allra lägst stående delen av Stockholms befolkning och att sålunda endast unga män, som ännu besatte sin fulla kroppsstyrka, kunde användas såsom biträden åt bötesindrivaren; men just den omständigheten, att denna tjänstgöring vore särskilt fordrande och ej sällan kunde för vederbörande exekutionsbetjänt medföra förolämpningar av grövsta art, ja stundom till och med rent av kroppslig misshandel, syntes överståthållarämbetet tala för, att exekutionsbetjante, som vore anställda hos bötesindrivaren och som ej vore i tillfälle att erhålla några sportler, åtminstone vad den kontanta lönen beträffade likställdes med exekutionsbetjänterna hos andre stadsfogden.

Då sålunda för den nye exekutionsbetjänten skulle erfordras 1,400 kronor och för ökande av lönen åt de tre redan hos bötesindrivaren anställda exekutionsbetjänterna till nämnda belopp 600 kronor, bleve alltså hela det belopp, varmed statsanslaget till exekutionsbetjäningen i Stockholm vid bifall till förenämnda förslag skulle ökas, kronor 2,200 + 1,400 + 600 eller 4,200 kronor.

Statskontorets utlåtande
22/12 1902.

Efter remiss avgav statskontoret den 22 december 1902 utlåtande över överståthållarämbetets sistberörda framställning och förklarade sig därvid anse statens skyldighet att bekosta exekutionsbetjäningens i Stockholm avlöning vara genom den i överståthållarämbetets framställning omförmälda utredning av år 1884 ådagalagd, samt den av överståthållarämbetet gjorda framställningen väl grundad.

Departementschefens yttrande 12/1 1903.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 12 januari 1903 av ifrågasatt varande ärende yttrade chefen för civildepartementet bland annat följande.

För egen del måste departementschefen till fullo dela statskontorets uppfattning. Överståthållarämbetet syntes nämligen hava fullständigt ådagalagt, att den föreslagna höjningen i antalet exekutionsbetjänte i Stockholm dåmera vore ett oavvisligt behov, vars fyllande icke längre kunde uppskjutas, utan att de redan för det dåvarande alltför kända olägenheterna skulle än mera ökas. Mot de avlöningsbelopp, som upptagits i ämbetets framställning, och mot ämbetets motivering därför ansåg departementschefen icke heller någon erinran skäligen kunna göras.

Vad slutligen beträffade statens skyldighet att bekosta dessa exekutionsbetjäntes avlöning, föreföll det departementschefen, som skulle den anmärkning, som framställts däremot, icke äga fog för sig, då av de i ämnet lämnade utredningarna framginge, att denna skyldighet blivit icke blott av ålder fullgjord utan även på senare tiden av representationen uttryckligen erkänd.

I detta hänseende fäste departementschefen ock uppmärksamheten å den utredning, som i ämbetets framställning lämnats angående ifrågavarande exekutionsbetjäntes åligganden och varav framginge, att de exekutionsbetjänte, vilkas avlöning bestredes och skulle bestridas av staten, icke hade någon befattning med den avdelning av exekutionsväsendet i Stockholm, som avsåge indrivningen av utskylderna till staden. De vid denna avdelning biträdande betjänte avlönades däremot, såsom vederborde, samtliga av Stockholms stad.

Departementschefen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgiva, att det under anslagstiteln »Överståthållarämbetet» uppförda ordinarie anslag å 12,200 kronor till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm måtte höjas med 4,200 kronor eller till 16,400 kronor.

Kungl. Maj:ts i överensstämmelse med departementschefens hemställan till 1903 års Riksdag framlagda förslag om förhöjning av anslaget blev av statsutskottet avstyrkt, därvid utskottet framhöll, att den omständigheten, att Stockholms stad på grund av utredda historiska förhållanden kommit att beträffande kostnaderna för exekutionsväsendet intaga en gynnad undantagsställning i förhållande till rikets övriga städer, icke utgjorde

1903 års
riksdag.

giltig anledning att genom beviljande av förhöjt statsanslag ytterligare öka ifrågavarande särskilda förmån för huvudstaden.

Vid utskottets betänkande i denna punkt var emellertid fogad en reservation av de tolv ledamöterna från Första kammaren, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.

Första kammaren biföll reservationen, varemot Andra kammaren fattade beslut i enlighet med utskottets hemställan. Med anledning därav företogs gemensam omröstning, därvid Andra kammarens mening segrade.

Till kommittén remitterade handlingar.

I förut omnämnda skrivelse den 21 oktober 1913 har överståthållar-
 ämbetet, efter erinran om frågans föregående behandling, framhållit, att
 organisationen av exekutionsväsendet i huvudstaden icke undergått någon
 större förändring sedan frågans behandling vid 1903 års riksdag.

*Överståthållar-
 ämbetets
 skrivelse 21/10
 1913.*

Den tillförordnade tredje stadsfogden hade år 1907 å en av Kungl. Maj:ts då fastställd avlöningsstat för stadsfogdarna m. fl. upptagits såsom ordinarie. De göromål, som tillkommo den såsom biträde hos andre stadsfogden anställda s. k. bötesindrivaren, hade övergått till andre stadsfogden, och genom kungl. kungörelsen den 15 september 1911 fastställdes den fördelning av göromålen mellan stadsfogdarna i Stockholm, att förste stadsfogden handlade mål, i vilka utmätning eller annan åtgärd av stadsfogde påkallades enligt utsökningslagen, tredje stadsfogden ombesörjde indrivning av i Stockholm påförda krono- och kommunalutskylder samt avgifter till folkskola, kyrka och prästerskap, under det andre stadsfogden handlade alla övriga ärenden, vilka ankomme på stadsfogdes handläggning. Dit hörde huvudsakligen indrivning av utskylder, påförda å ort utom Stockholm, samt av böter ävensom verkställighet av andra beslut i brottmål och andra handräckningsåtgärder.

Beträffande det nu utgående anslaget å 12,200 kronor till exekutionsbetjäningen erinrade ämbetet, att detta anslag, vid den tid, då frågan senast förelåg hos Riksdagen, användes till avlöning med olika belopp å 4 hos förste stadsfogden, lika många hos andre stadsfogden och 3 hos bötesindrivaren anställda utmätningmän, varefter återstod ett mindre belopp, avsett till vikariatsarvoden och andra tillfälliga utgifter.

Utöver dessa betjänade voro hos förste stadsfogden anställda två utmätningmän utan annan avlöning än den, som kunde erhållas av sportler.

För att medhinna det ökade arbete, som föranleddes av Brännkyrka sockens införlivande med huvudstaden, hade från 1913 års början hos denne stadsfogde anställts ytterligare en utmättningsman, likaledes utan särskild avlöning.

På hemställan av överståthållarämbetet hade, enligt vad ämbetet vidare meddelade, Stockholms stadsfullmäktige år 1906 tills vidare beviljat ett årligt anslag av 6,600 kronor för höjande av avlöningen åt de sju hos andre stadsfogden och biträdande andre stadsfogden då anställda utmättningsmännen, ävensom för inrättande av tre nya för dessa tjänstemäns expeditioner avsedda utmättningsmansbefattningar. Beslutet därom hade emellertid fattats under uttryckligt framhållande, att det vore statsverkets sak fortfarande som ditills sörja för dessa betjäntes avlöning och att anslaget beviljande icke innebure någon eftergift av denna principiella ståndpunkt utan endast ett tillmötesgående mot överståthållarämbetet för att tills vidare hjälpa ämbetet ur det trångmål, i vilket det med avseende å exekutionsväsendets handhavande blivit försatt.

Medel till någon ytterligare ökning av dessa utmättningsmäns avlöning hade överståthållarämbetet berett sig genom att vid två hos förste stadsfogden anställda utmättningsmäns avgång fördela deras avlöning mellan andre stadsfogdens utmättningsmän.

Vid framläggande av statförslag för år 1913 hade överståthållarämbetet hos stadsfullmäktige anhållit om anslag dels till att än vidare höja avlöningen åt sistnämnda utmättningsmän, vilken fortfarande ansågs oskäligt låg, dels ock för att öka antalet utmättningsmän hos andre stadsfogden. En sådan ökning påkallades både av det dåvarande antalet ärenden och av den utvidgning, staden med 1913 års ingång komme att undergå.

Denna framställning bifölls emellertid ej av stadsfullmäktige, och blev frågan om stadens bidrag till exekutionsväsendet för utredning och behandling överlämnad till en av överståthållarämbetet och stadsfullmäktige år 1912 tillsatt kommitté för reglering av överståthållarämbetets stater m. m. Denna kommitté hade sedermera avgivit betänkande i frågan.

Beträffande utmättningsmännen hos tredje stadsfogden hade kommittén föreslagit, att staden hädanefter som alltjämt ditills måtte svara

för deras avlöning. Denna utginge med lön 1,500 kronor, två ålders-tillägg, vardera å 100 kronor, och beklädnadshjälp 100 kronor. Dessutom åtnjöte dessa utmätningsmän sportler, som i medeltal kunde för en var av dem beräknas medföra en årlig inkomst av 1,500—1,800 kronor. Dem tillkommande pension belöpte sig till 1,190 kronor. Kommittén hade icke föreslagit någon annan egentlig ändring, än att pensionen skulle höjas till 1,500 kronor och att, då dessa utmätningsmän nödgades hava mottagning för allmänheten i sina bostäder, de skulle erhålla hyresbidrag en var med 250 kronor.

Ersättningen åt förste stadsfogdens utmätningsmän utginge dämera nästan uteslutande i sportler. Endast två av dem ägde att av statsanslaget uppbära avlöning, 500 kronor vardera. Sportlerna vore betydliga. Det ansåges emellertid önskligt, att även dessa exekutionsbetjante komme i åtnjutande av fast avlöning med därtill hörande förmåner av pension m. m., och kommittén hade i sådant syfte föreslagit staden att bereda dem samma förmåner i avlöning, ålderstillägg, beklädnadshjälp och pension, som skulle tillkomma utmätningsmännen hos tredje stadsfogden, mot det att de till stadens kassa redovisade hälften av den sportelersättning, de uppbure. Den utmätningsmännen behållna delen av sportlerna hade beräknats uppgå till något högre belopp än vad utmätningsmännen hos tredje stadsfogden uppbure i sportler.

Vidkommande de under andre stadsfogden lydande utmätningsmännen hade kommittén yttrat:

»Därest detta förslag till reglering av avlöningen för de under förste och tredje stadsfogden lydande utmätningsmän vinner vederbörandes bifall, återstår endast frågan om avlöningen åt de under andre stadsfogden ställda utmätningsmän. Det är också huvudsakligen beträffande denna del av exekutionsbetjäningen, som skilda åsikter gjort sig gällande såväl inom Riksdagen som ock mellan Riksdagen å ena sidan och Stockholms stadsfullmäktige å den andra. Av den behandling, denna lönefråga rönt inom Riksdagen, framgår visserligen, att Riksdagen vid olika tidsskeden gjort mot varandra stridande uttalanden angående skyldigheten att avlöna exekutionsväsendet i Stockholm och att Riksdagen under senare tid avslagit alla framställningar om erforderlig förhöjning i anslaget. Däremot

har Riksdagen icke indragit det anslag, som sedan lång tid tillbaka utgått för ifrågavarande ändamål. Huru ett sådant tillvägagångssätt av Riksdagen får tolkas, är icke lätt att avgöra. Å ena sidan förnekas, att staten har någon skyldighet att avlöna exekutionsbetjäningen i Stockholm, och alla framställningar om förhöjt anslag avvisas, men å andra sidan låter Riksdagen årligen för detta ändamål utbetala 12,200 kronor. Härav skulle väl följdriktigt kunna dragas den slutsats, att Riksdagen anser staten vara skyldig att bidra till kostnaderna för denna avlöning med 12,200 kronor men icke mera och att Stockholms stad är förpliktad att gälda övriga kostnader, som erfordras. Men detta framgår icke klart av de beslut, som fattats. Det är dock synnerligen olyckligt, att icke något bestämt besked erhållits från statsmyndigheternas sida om vem denna skyldighet åligger. Så länge sådant saknas och såväl Riksdagen som stadsfullmäktige vägra anslå behöfliga medel, kommer det att finnas ett ämbetsverk, som har sig av lag och förordning förelagt vissa uppgifter, men som är urståndssatt att fullgöra dem på grund av att erforderlig arbetskraft icke av den anslagsbeviljande myndigheten ställes till dess förfogande.

En sådan ställning bör väl icke i längden bibehållas. Kommittén har därför för sin del sökt bidra till lösningen av denna avlöningsfråga, då den föreslagit, att Stockholms stad skall åtaga sig avlöande av den del av exekutionsbetjäningen, som utgöres av de under förste och tredje stadsfogden tjänstgörande utmätningmän.

Vad åter beträffar de hos andre stadsfogden anställda exekutionsbetjante, tillåter sig kommittén att på grund av de utredningar, som i ärendet verkställts, uttala den åsikt, att skyldigheten att avlöna åtminstone denna del av exekutionsbetjäningen bör åligga staten. Denna skyldighet synes framträda ännu mera tydlig och rättvis, sedan Stockholms stad åtagit sig övriga exekutionsbetjante, än då frågan omfattade hela exekutionsbetjäningen. På sätt förut anförts, kunna på grund av exekutionsgöromålens fördelning mellan stadsfogdarna de ärenden, som ålagts andre stadsfogden och de under honom sorterande utmätningmän, till huvudsakligaste del hänföras till uppgifter, vilka det åligger staten att sörja för. Det kan icke vara ett fullgiltigt skäl för staten till befrielse från denna skyldighet, att övriga städer i riket på sin bekostnad

fullgöra motsvarande uppdrag. Å landsbygden utföras de genom kronobetjäningen och länsstyrelserna. I sådant hänseende bör Stockholms stad jämnställas med ett län, där överståthållarämbetet är både Konungens befallningshavande och magistrat. Det kan visserligen invändas, att fjärdingsmännen, som deltaga i bestyret med ifrågavarande ärenden, äro avlönade av kommunerna, men samtidigt må erinras, att dessa bestyr, som utgöra en obetydlig del av de uppdrag, som åligga fjärdingsmännen, äro dem särskilt ersatta och bringa dem inkomster utöver lönen.

På grund härav och då genom den föreslagna regleringen det från statsverket utgående anslag till exekutionsbetjäningens avlöning kan i sin helhet disponeras för avlöning åt de under andre stadsfogden tjänstgörande utmätningsmän, kan kommittén icke tillstyrka, att Stockholms stad beviljar ytterligare anslag för sådant ändamål förr, än frågan om skyldigheten att bestrida denna avlöning blivit i vederbörlig ordning avgjord.»

Överståthållarämbetet anförde vidare följande.

Det vore uppenbarligen av vikt, att nu av statsmakterna bleve avgjort, om staten eller kommunen hade skyldighet att avlöna den egentliga exekutionsbetjäningen i huvudstaden och om således det åläge staden att ansvara för hela det belopp, som utöver det utgående statsanslaget å 12,200 kronor för ändamålet erfordrades, eller om det tillkomme staten att anslå därför ytterligare behövt bidrag. På de av kommittén framhållna och förut i frågan anförda skäl ville det synas överståthållarämbetet, som om avlöningen till denna exekutionsbetjäning åtminstone med den begränsning, som av kommittén ifrågasatts, borde utgå av statsmedel.

Överståthållarämbetet ansåg sig fördenskull böra hos Kungl. Maj:t göra den framställning om ökning av anslaget till exekutionsbetjäningens avlöning, som överensstämde med en sådan ståndpunkt och betingades av föreliggande omständigheter.

Ämbetet erinrade, hurusom till år 1906 voro anställda 7 utmätningsmän för utförande av de göromål, som ankomme på andre stadsfogdens handläggning. Nämda år ökades utmätningsmännens antal till tio. Ett på stadsfogdeexpeditionen anställt vaktmästarbiträde hade därjämte mot ett mindre arvode utfört en del utmätningsärenden.

Beträffande antalet till andre stadsfogden inkomna ärenden, fördelade

i vissa huvudgrupper, och storleken av balansen meddelades i överstat-hällarämbetets skrivelse följande tabell:

	Utskylder.	Böter och urbota straff.	Övriga ärenden.	Summa.
<i>Antalet inkomna ärenden är:</i>				
1893	—	¹⁾ 2,601	²⁾ 8,608	11,209
1898	—	¹⁾ 3,128	²⁾ 10,650	13,778
1903	12,145	4,709	2,312	19,466
1904	13,974	4,704	3,058	21,736
1905	15,130	4,660	4,310	24,100
1906	14,170	4,664	3,428	22,262
1907	15,404	5,391	3,800	24,595
1908	17,933	5,943	3,608	27,484
1909	17,545	5,363	4,245	27,153
1910	18,378	5,419	3,459	27,256
1911	18,860	5,140	4,405	28,405
1912	19,781	5,636	4,283	29,700
1913 till och med den 31 augusti (²⁾ 3 år) . . .	15,014	4,506	3,276	22,826
<i>Balans till år:</i>				
1894	—	¹⁾ 508	²⁾ 8,170	8,678
1899	—	¹⁾ 1,331	²⁾ 3,030	4,361
1904	5,947	397	156	6,490
1905	8,003	546	142	8,691
1906	11,816	1,493	155	13,464
1907	6,363	910	164	7,437
1908	4,672	1,223	225	6,120
1909	8,515	3,054	110	11,679
1910	9,529	2,580	234	12,343
1911	8,848	1,064	229	10,141
1912	8,865	954	580	10,399
1913	8,059	1,007	610	9,676
Balans den 1 september 1913.	10,240	3,662	810	14,712

¹ Bötesindrivning och verkställande av urbota straff ålägg förste stadsfogden intill den 18 oktober 1901.

² I denna summa ingå såväl ärenden rörande indrivning av utom Stockholm debiterade utskylder, som även andra ärenden, vilka samtliga då infördes i ett diarium. Dessutom ålägg intill år 1902 andre stadsfogden att indriva i Stockholm debiterade utskylder.

Denna tabell, yttrade överståthållarämbetet, utvisade, vilken betydande stegring i antalet ärenden inträffat under den senaste tjuguaårsperioden, en stegring, som fortgått nästan oavbrutet och med Brännkyrkas inkorporering från 1913 års början tagit ett häftigt språng. Icke fullt så regelbundet hade ökning skett i antalet vid årsskifte balanserade ärenden. En avsevärd minskning i balansen inträffade år 1906 tack vare den förstärkning i antalet utnättningsmän, som genom stadsfullmäktiges mellankomst då erhöles, och ett samtidigt beviljat tillfälligt anslag till avarbetande av balansen. År 1908 steg åter balansen ej obetydligt, men sedermera hade den genom ett energiskt arbete kunnat något nedbringas, till dess genom Brännkyrkamålens tillkomst ställningen, efter vad det ville synas, blivit än sämre än den var i början av år 1906. Denna ställning vore nu sådan, att till exempel redovisningen för till indrivning avlämnade kommunalutskylder, vilken det författningsenligt åläge stadsfogden att avgiva inom tre månader efter det handräckning blivit i föreskriven ordning begärd, ej kunde fullgöras förr än efter 6—8 månader och, om ökad arbetskraft ej erhöles, hastigt komme att än ytterligare försenas.

Med hänsyn till den inträffade starka ökningen av antalet ärenden hos andre stadsfogden och behovet att inom beräknelig tid nedbringa balansen till normal storlek ansåg överståthållarämbetet sig nödsakat att hos Kungl. Maj:t begära så stort anslag, att därmed kunde avlönas utöver det nuvarande antalet ytterligare 4 utnättningsmän. Även om denna framställning bifölles, skulle enligt 1913 års siffror en var av de 14 utnättningsmän, andre stadsfogden då komme att erhålla, få på sin lott att handlägga omkring 2,500 ärenden samt därutöver vad som erfordrades för att reducera balansen och möta den ytterligare ökning av antalet ärenden, som att döma av tidigare erfarenhet alltjämt kunde förväntas. På varje arbetsdag skulle belöpa omkring 10 ärenden, och då ett ärende kunde påkalla flera, ända till 5—6 besök samt med hänsyn jämväl till den tid, utnättningsmännen måste använda till erforderliga förarbeten och till redovisningen hos andre stadsfogden för utförda uppdrag, ansåges större arbetsmätt ej kunna begäras eller förväntas.

Vid framläggande av förslag till avlöningens belopp kunde överståthållarämbetet ej undgå att i någon mån taga hänsyn till den avlöning,

som redan tillkomme och väntades komma att tillmätas utmätningsmännen hos förste och tredje stadsfogden.

Så stora löneförmåner, som dessa åtnjöte, kunde, med avseende bland annat därå att en god del av deras avlöning utginge i form av sportler, ej ifrågasättas för utmätningsmännen hos andre stadsfogden. Men att dessas löneförmåner behövde avsevärt förbättras, vore i betraktande av såväl det tjänsten medföljande ansvaret som de alltjämt stigande levnads-kostnaderna i huvudstaden uppenbart. Av staden avlönad poliskonstapel åtnjöte en grundlön å 1,500 kronor samt fem ålderstillägg å respektive 160 kronor att utgå med 3 års mellanrum samt dessutom beklädnadshjälp. En inspektionskonstapel finge med bibehållande av sin avlöning som konstapel dessutom ett lönetillägg, som efter nio år stege till 300 kronor, och hans hela årsinkomst, beklädnadshjälpen oberäknad, kunde således uppgå till 2,600 kronor.

Då i det närmaste samma förmåner syntes överståthållarämbetet böra beredas de ifrågavarande utmätningsmännen, förordade ämbetet, att deras avlöning bestämdes till en »grundlön» av 2,000 kronor, därav 600 kronor borde utgöra tjänstgöringspenningar, samt två ålderstillägg, vardera å 200 kronor, att utgå efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring. Sportlerna uppginge ej till mer än cirka 50 kronor för var och en.

Under förutsättning av bifall till berörda förslag ansåg överståthållarämbetet de nuvarande utmätningsmännen för åtnjutande av ålderstillägg böra få räkna sig till godo den tid, de redan innehaft sådan anställning. Pension, semester under förslagsvis femton dagar och andra tjänsteförmåner borde på vanliga villkor tillgodokomma dem.

Då dessa tjänster i någon mån kunde anses tillhöra överståthållarämbetets kansli, föreställde sig ämbetet, att deras uppförande på ordinarie stat ej kunde förväntas förr än i samband med en motsedd reglering av verket i dess helhet. Ämbetet föreslog fördenskull, att erforderligt anslag måtte tills vidare beviljas å extra stat, och borde därvid, enligt ämbetets mening, givetvis, på sätt som stadgats vid medgivande år 1913 av avlöning åt vissa befattningshavare i överståthållarämbetets kansli, å lönesumman avdragas ett belopp av 50 kronor, motsvarande ordinarie tjänstemans pensionsavgift.

Av de tio hos andre stadsfogden anställda exekutionsbetjante vore en antagen år 1884, två år 1904, två år 1906, tre år 1908, en år 1910 och en år 1912.

Tre av dem skulle således år 1915 vara berättigade till två och fem till var sitt ålderstillägg, vartill skulle åtgå sammanlagt 2,200 kronor.

Till en början syntes semesterledighet delvis kunna åstadkommas genom att utmätningsmännen tjänstgjorde för varandra. Till vikariatsersättning under sådan ledighet samt vid sjukdom eller annat laga förfall ansågs tills vidare ej behöva beräknas mer än 500 kronor.

Med iakttagande av vad som blivit föreslaget utgjorde det erforderliga beloppet

avlöning åt 14 utmätningsmän à 1,950 kronor	kronor 27,300
ålderstillägg	» 2,200
vikariatsersättningar	» 500
	<hr/>
	Summa kronor 30,000

Då det nuvarande ordinarie anslaget utgjorde 12,200 kronor, skulle således för exekutionsbetjantes avlöning år 1915 erfordras ett extra anslag å 17,800 kronor.

Med hänsyn till vikten för överståthållarämbetet att snarast möjligt erhålla förstärkning i den hos andre stadsfogden tjänstgörande exekutionsbetjäningen hemställde slutligen ämbetet, huruvida Kungl. Maj:t för detta ändamål skulle vilja till användning under senare delen av år 1914 bereda medel till lämpligt belopp.

Statskontoret avgav den 31 december 1913 underdånigt utlåtande över överståthållarämbetets ifrågavarande framställning.

*Statskonto-
rets utlåtande
31/12 1913.*

Efter att hava erinrat om innehållet av sitt i det föregående omnämnda utlåtande av den 22 december 1902 och Riksdagens avslag å den då föreliggande framställningen anförde statskontoret, att emellertid denna utgång av ärendet icke föranledde statskontoret att ändra sin år 1902 uttalade uppfattning angående statens skyldighet i förevarande hänseende. Denna uppfattning stödde sig på den år 1884 verkställda grund-

liga utredningen av spörsmålet, vilken utrednings resultat också uttryckligen godtagits av 1885 års Riksdag. »Då »— heter det i statskontorets nu ifrågavarande utlåtande —» ett av ålder tillämpat förfaringssätt i avseende å ett visst rättsförhållande lärer vara av samma rättsverkan, som om förfarandet vore genom lag föreskrivet, kan statskontoret således icke finna annat, än att statsverkets skyldighet uti förevarande hänseende, i trots av 1903 års Riksdags beslut, kvarstår oförminskad.»

Vid sådant förhållande och då statskontoret icke hade något att erinra mot beloppet av den begärda anslagsförhöjningen, hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t i proposition måtte föreslå Riksdagen att till beredande av förhöjd avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm på extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av 26,700 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1914 disponera ett för senare hälften av sistnämnda år avsett belopp av 8,900 kronor.

Kommitténs yttrande.

Såsom framgår av den ovan givna historiska redogörelsen har i den föreliggande frågan rörande skyldighet för staten att stå kostnad för avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm ej blott mellan Stockholms stad jämte olika statsmyndigheter, å ena sidan, och Riksdagen, å den andra, yppats stridiga meningar utan jämväl Riksdagen och dess utskott å olika tider uttalat skilda uppfattningar. Och då löneregleringskommittén nu övergår till att framlägga sitt uttalande rörande den lösning av förevarande fråga, som syntes kommittén böra förordas, och grunderna därför, sker det under allt erkännande av, att de svårigheter, denna fråga säkerligen skall finnas innefatta, till fullo förklara, hurusom motsatta meningar kunnat uppkomma och alltjämt vidhållas.

* * *

För vinnande av erforderlig orientering rörande det föreliggande spörsmålets innebörd torde det vara påkallat att till en början, i den mån ändamålet kräver, redogöra för, huru för närvarande *överståthållarämbetet* är organiserat och kostnaderna för dess uppehållande bestridas.

För det ämbetsverk, *överståthållarämbetet* utgör, är *överståthållaren* chef. Han äger att ensam besluta i alla ärenden, som av honom handläggas, men är dock pliktig att i sådana, där särskild föredragande finnes, inhämta dennes samt dessutom i vissa polisväsendet rörande mål, »där så ske kan», polismästarens mening.

Underståthållarens uppgift är att, vid ledighet i *överståthållarens* ämbete samt då *överståthållaren* åtnjuter semester eller är hindrad av förfall, förestå ämbetet, för så vitt ej Konungen förordnat annan person

att uppehålla detsamma. Därjämte har underståthållaren, då överståthållaren är i ämbetsutövning, att i dennes ställe handlägga vissa ärenden (utsökningsmål, föreskrivna åtgärder beträffande avhandlingar om lösöre köp m. fl.), där överståthållaren ej finner nödigt att själv med dem taga befattning, ävensom att i andra avseenden, när det erfordras och överståthållaren det äskar, bestrida hans åligganden. Vidare är underståthållaren i överståthållarens ställe ständigt ordförande i vissa direktioner och styrelser.

De till överståthållarämbetet hörande ärendena handläggas på tre avdelningar: *överståthållarämbetets kansli*, *överståthållarämbetet för uppborärenden* och *överståthållarämbetet för polisärenden*.

I *kansliet* äro anställda en sekreterare, som bland annat är föredragande för de i kansliet förekommande ärenden, samt två notarier.

Närmast under kansliet räknas lyda de tre stadsfogdarna med den fördelning av göromål dem emellan, som till sina huvuddrag förut angivits. Under stadsfogdarna stå för tjänstens bestridande, jämte biträden å deras expeditioner och en uppboräinspektör, tillhoppa 51 exekutionsbetjänte, av vilka under förste stadsfogden lyda 7 och under andre stadsfogden 10 »utmättningsmän» samt under tredje stadsfogden 34 »uppboräsmän».

Beträffande *avdelningen för uppboräärenden* har denna såsom chef kamreraren, vilken jämväl är föredragande inför överståthållaren. Till denna avdelning höra vidare en revisor, tillika bokhållare, och 2 kammarskriver samt ytterligare 18 uppboräskommissarier, av vilka dock 2 äro allenast tillförordnade med hänsyn därtill, att en av stadsfullmäktige i Stockholm och överståthållarämbetet anordnad utredning rörande lönereglering m. m. för, bland annat, uppboräverket ännu icke lett till slutligt avgörande.

Inom *avdelningen för polisärenden* äro anställda: polismästaren, vilken är chef för polispersonalen samt i poliskammaren handlägger där förekommande ärenden och i överståthållarens ställe utövar högsta polismyndigheten i alla de polisväsendet rörande frågor, med vilka överståthållaren icke själv tager befattning; polisdomaren, som i polisdomstolen handlägger och avdömer dithörande mål, samt sekreteraren, vilken har, bland annat, att inför överståthållaren föredraga de till förevarande avdelning hörande ärenden, som icke enligt vederbörliga föreskrifter äro hänvisade till handläggning i poliskammaren eller polisdomstolen.

Inom avdelningen äro ytterligare anställda: förste och andre polisintendenterna, vilka närmast under polismästaren utöva förmanskap för polispersonalen; förste notarien, som bland annat är föredragande i de under polismästarens avgörande hörande mål; 4 notarier; en räkenskapsförare samt 3 kanslister. Härtill komma en magasinförvaltare samt 2 amanuenser och åtskilliga biträden ävensom telefonister.

Till denna avdelning höra vidare förste, andre och tredje stadsfiskalerna samt polispersonalen. Den sistnämnda utgöres enligt Stockholms stads stat för år 1915 av följande antal innehavare av ordinarie tjänst: 17 poliskommissarier, en föreståndare för prostitutionsavdelningen, 63 överkonstaplar, 94 inspektions- och likställda konstaplar samt 578 konstaplar.

Slutligen äro att såsom hos överståthållarämbetet anställda omnämna åtskilliga förste vaktmästare, vaktmästare och ordonnanser samt manliga och kvinnliga extra tjänstinnehavare.

Totala kostnaden för uppehållandet av den verksamhet, som tillkommer överståthållarämbetet med underlydande — härvid således inberäknat ej blott avlöning till ovan omförmälda befattningshavare utan också utgifter för hållande av tjänstelokaler, inventarier, bränsle, lyse, renhållning och dylikt, skriv- och tryckkostnader, böcker, beklädnad och beväring, läkarvård, pensioner och understöd m. m. — uppgår enligt för år 1915 gällande stater till 3,305,839:11 kronor, vartill kommer boställe för överståthållaren.

För bestridande av denna kostnad tillskjuter staten i form av statsanslag sammanlagt 108,122 kronor. Därav utgår, såsom av det efterföljande skall framgå, en del direkt för bestridande, till fullo eller till viss andel, av bestämda utgifter, en annan del åter har karaktär av bidrag till gäldande av kostnaderna för viss verksamhetsgren. Vad som erfordras utöver statens tillskott faller på Stockholms stad.

I fråga om de inkomster, med vilka Stockholm har att möta den på staden fallande andelen av ovannämnda totalkostnad, må nämnas, att inkomster av den beskaffenhet, att de tillföras staden genom överståthållarämbetets verksamhet eller eljest annorledes än i form av anslag av statsmedel, enligt stadens inkomst- och utgiftsstat för år 1915 beräknats till

sammanlagt 188,730 kronor. Sammanlagda beloppet av statsanslag och övriga inkomster skulle sålunda utgöra 296,852 kronor.

Av ovannämnda totalkostnad för överståthållarämbetets verksamhet belöper för *överståthållaren*, *underståthållaren* och *överståthållarämbetets kansli* 356,565 kronor. Till mötande av denna kostnadssumma har staden att påräkna dels av statsmedel ett belopp av 68,400 kronor såsom anslag till bestridande, helt eller delvis, av bestämda utgifter, och dels av övriga inkomster 100,000 kronor, upptagna såsom hörande till kansliet.

Nyssnämnda statsanslags ändamål och fördelning framgå av följande uppställning.

1) Överståthållarens avlöning, 18,000 kronor jämte boställe, utgår sedan 1860-talet från staden med 9,000 kronor jämte boställe och av statsmedel med	kr.	9,000
2) Underståthållarens avlöning, 9,250 kronor, utgår sedan 1880-talet från staden med 2,250 kronor och från staten med	»	7,000
3) Avlöningarna till sekreteraren, de två notarierna samt två vaktmästare bestridas uteslutande av statsmedel; och utgår för sådant ändamål från och med år 1914, fränsett ålderstillägg, tillhopa	»	13,300
4) Likaledes av statsmedel utgår för extra biträden och vikariatsersättning m. m. ett ordinarie anslag, år 1909 bestämt till 5,000 kronor, samt till provisorisk förbättring av manliga och kvinnliga extra tjänstinnehavares avlöningsförmåner från och med år 1914 ett extra anslag, för år 1915 fastställt till 10,300 kronor	»	15,300
5) Till hyresersättning för överståthållarämbetets kanslis ämbetslokal är avsett ett ordinarie anslag, vid 1908 års riksdag bestämt till	»	11,600
6) Till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm utgår slutligen, på sätt i den historiska framställningen härovan omförmälts, jämlikt 1885 års Riksdags beslut på ordinarie stat ett anslag å	»	12,200
		<hr/> Summa kr. 68,400

Beträffande de i förestående uppställning omförmälda statsanslag torde följande böra anmärkas.

Alltsedan överståthållarens och underståthållarens ämbeten inrättades genom 1634 års regeringsform, hava anslag av statsmedel utgått till avlöning för dessa ämbetens innehavare. Stockholms stads bidrag till denna avlöning hava tillkommit senare och liksom statens anslag vid olika tillfällen undergått förändringar.

Avlöningar till de i överståthållarämbetets kansli anställda befattningshavarna synas hava uteslutande och städse utgått av statsmedel. Den för dem gällande lönestaten är fastställd av 1880 års Riksdag, dock att däri den ändring vidtagits, att enligt riksdagsbeslut år 1913 de båda vaktmästarnas avlöning höjts.

Uti den år 1880 antagna nya organisationen och lönestaten för överståthållarämbetets kansli fanns för fyllande av det säkerligen alltjämt med statsmedel tillgodosedda behovet av anslag för extra biträden och vikariatsersättning m. m. upptaget ett belopp av 4,000 kronor. Detta höjdes av 1909 års Riksdag till 5,000 kronor. Och till provisorisk förstärkning av detta ordinarie anslag beviljade 1913 års Riksdag på extra stat ett anslag av 10,200 kronor, vilket belopp av 1914 års tidigare Riksdag höjdes till 10,300 kronor.

Sedan Rikets Ständers revisorer av statsverkets förvaltning — och jämväl Rikets Ständer — vid flera tillfällen anmärkt det oegentliga förhållandet, att till hyra för de av överståthållarämbetets kansli begagnade ämbetsrum utbetalningar till årligt belopp av 1,000 riksdaler banko ägde rum från allmänna indragningsstaten, förnyade revisorerna i sin berättelse till 1859—1860 årens riksdag samma anmärkning. Och »då Stockholms stad är att betrakta såsom ett särskilt län, samt staten, vilken för närvarande bekostar avlöningen för den hos dess överstyrelse anställda personal, således ej lär kunna undandraga sig att jämväl framgent bestrida de utgifter, som med anskaffning av lämplig ämbetslokal åt denna styrelse äro förenade,» hemställde revisorerna att, därest tjänlig lokal till ämbetsrum för nämnda styrelse icke kunde upplåtas i något kronans hus eller hyresmedel på annat sätt än dittills skett beredas, Rikets Ständer måtte

å riksstaten låta uppföra ett särskilt anslag till det belopp, som kunde anses behöfligt för ändamålet.

I utlåtande i anledning av revisorernas berättelse upplyste statskontoret bland annat, att ifrågavarande hyresmedel alltsedan den 1 april 1817 utgått av allmänna indragningsstaten.

Rikets Ständer förklarade i skrivelse till Kungl. Maj:t den 5 oktober 1860, att de av ovan anförda skäl funnit sig böra instämma uti revisorernas ifrågavarande framställning, samt anhöllo, att Kungl. Maj:t täcktes låta undersöka, om lämplig lokal för överståthållarämbetets kansli kunde beredas i någon kronans byggnad i huvudstaden, eller i annan händelse till Rikets näst därefter sammanträdande Ständer avlåta framställning i ämnet.

Efter det sedermera i statsverkspropositionen till 1865—1866 årens riksdag omförmälts, att lämplig lokal för överståthållarämbetets kansli icke finnes att tillgå i något av kronans hus i huvudstaden, biföllo Rikets Ständer tillika gjord framställning, att på överståthållarämbetets stat måtte uppföras såsom hyresersättning för ämbetets kanslis ämbetslokal enahanda belopp, som dittills utgått från indragningsstaten, med 1,500 riksdaler. Detta belopp höjdes av 1872 års Riksdag till 3,000 kronor.

Med hänsyn till behovet av rymligare lokal för överståthållarämbetets kansli och fördenskull tillämnad överflyttning i annan fastighet föreslog Kungl. Maj:t 1908 års Riksdag, att anslaget till ifrågavarande hyresersättning måtte höjas med 8,600 kronor till 11,600 kronor. Riksdagen biföll framställningen och yttrade i skrivelse den 2 juni 1908 med anmälan härom, i likhet med statsutskottet, bland annat: »Det lär nämligen otvifvelaktigt åligga staten att bestrida kostnaderna för de af öfverståthållarämbetets lokaler, som äro afsedda för ämbetets verksamhet som statsinstitution, och då, såvidt Riksdagen kunnat inhämta, endast dylika lokaler äro med det föreliggande förslaget afsedda, har Riksdagen ej heller ur denna synpunkt något att mot detsamma erinra.»

I fråga slutligen om anslaget till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm är att hänvisa till den förut här ovan lämnade särskilda utredningen därom.

Utav den totala kostnaden för uppehållandet av överståthållarämbetet faller enligt 1915 års inkomst- och utgiftsstat för Stockholm på *överståthållarämbetet för uppbördsärenden* ett belopp av 353,355 kronor. Någon inkomst såsom följd av uppbördsverkets funktion tillflyter icke staden. Men från staten åtnjuter staden anslag för bestridande (delvis) av avlöningen åt uppbördsverkets befattningshavare, utgående från och med år 1816 med ett belopp av 11,472 kronor.

I fråga om detta anslag lämnas med ledning av riksdagshandlingar nedanstående redogörelse.

Intill år 1716 uppbyros i Stockholm såväl krono- som kommunalutskylderna av vissa stadens »ordinarie uppbördsmän», avlönade genom stadens försorg. Men den 3 januari 1716 förordnade konung Karl den XII, att »några särskilda personer», vilka synas hava kommit att till en tid bära titeln extra ordinarie uppbördskommissarier, skulle mot avlöning från staten antagas »att syssla med Contributions infordrande», vilket förordnande under år 1719 i visst avseende av Kungl. Maj:t stadfästes. Den 16 april 1734 fann emellertid Kungl. Maj:t gott resolvera, att med kronoppbörderna borde förhållas på samma sätt som »uti alla Städer i Riket sker», således utan kronans gravation, samt att magistraten borde vara ansvarig för denna uppbörd.

Frågan om kronoppbördskommissariernas avlöning av staten eller av staden kom emellertid före vid 1734 års riksdag; och förklarade då Rikets Ständer, att Stockholms stad, »som uti Uppbörden ingen del hade», ej heller kunde betungas med uppbördskommissariernas avlöning. I anledning härav utfärdade Kungl. Maj:t den 10 januari 1735 brev till överståthållaren med meddelande om Rikets Ständers mening jämte anmaning om dess iakttagande samt den 26 nästföljande juni vidare befallning, att ifrågavarande uppbördskommissarier »intet kunde av Stockholms stads enskilda medel avlönas» utan skulle undfå lön av statsmedel genom rätt för dem att behålla viss del av uppbörden intill en viss totalsumma.

Efter ansökning från överståthållaren hos Kungl. Maj:t att kronoppbördskommissarierna måtte tillerkännas viss lön enligt tillika avgivet förslag i stället för förut nämnda provision å uppbörden, förklarade Kungl. Maj:t den 30 juli 1741 ytterligare, att det vore betänkligt att samtycka till någon

förhöjning av den summa, som Rikets Ständer år 1734 själva utsatt för uppbördskommissariernas avlöning, helst som denna summa »ändå nogsam besvärade de Publique medlen emot förra tider, då Stockholms stad lika med öfriga Städerna i Riket af egna medel bestått, hvad till uppbördens indrifvande för Kronan har erfordrats».

Frågan om förhöjning av uppbördskommissariernas statsavlöning kom emellertid åter upp genom framställning från Stockholms magistrat till 1743 års riksdag. Ständerna förklarade, i fråga om huruvida någon löneförbättring vore befogad, att det för kronans tjänst och säkerhet vore nödigt »att de med så tillräckeligt underhåll bliva hugnade, att de, i brist därav, icke nödsakas Kronans medel att tillgripa»; och vad beträffade, »huruvida det, som dem uti tillökning kommer att bestås, må av stadsens enskilda medel komma att förnöjas eller ej», så prövade Ständerna under erinran om sin förklaring vid 1734 års riksdag även nu billigt, att tillökningen i uppbördskommissariernas avlöning skulle, »såsom för detta skett, dem av Kronan bestått vara».

I enlighet med vad Ständerna sålunda uttalat avlät Kungl. Maj:t den 22 september 1743 brev till överståthållaren med befallning om efterlevande.

Vid 1756 års riksdag förelåg en ansökning av Stockholms magistrat om ersättning för vad uppbördsverket föranlett i kostnad utöver vad kronan därtill bestått. I anledning av ansökningen förklarade sekreta utskottet, bland annat:

1:o att med uppbörden i Stockholm borde förhållas lika som i de andra städerna, i följd varav magistraten härstädes hade så mycket större skyldighet att infordra kronutskylderna, som Stockholm framför andra städer i riket njutit och njöte den förmån, att uppbördsbetjäningen betaltes av kronan med 2,800 daler silvermynt; och

2:o att den villfarighet, som skett Stockholms stad med en viss summas beviljande till uppbördsmännens avlöning, icke kunde medföra den påföljden, att kronan skulle betala allt.

Av dessa och i övrigt anförda skäl avstyrkte utskottet all ersättning »för förra åren» och fann kronan ej böra betungas mer för Stockholm än för de övriga städerna i riket. Dock hemställde utskottet tillika, att, därest

anställande av ytterligare en uppborrdskommissarie utöver redan befintliga — varom magistraten jämväl framställt begäran — skulle finnas nödigt, honom måtte av Kungl. Maj:t tilldelas samma avlöning som de senare åtnjöte.

Då Kungl. Maj:t några år senare (1764) i enlighet med nyssberörda begäran medgav anställandet av ytterligare en uppborrdsmän, bestämdes hans lön till 500 daler samt. Till följd härav kom vad av statsmedel årligen utgick för avlöning av uppborrdskommissarierna att utgöra 3,300 daler samt.

Med sistnämnda belopp oförändrat fortfor statens utgift för avlöning av uppborrdskommissarierna i Stockholm att utgå intill år 1816. Dock bör härvid anmärkas, att uppborrdskommissarierna såsom ersättning för de uppburna medlens framskaffande till Riksbanken, dit de skulle levereras, genom avdrag å uppborrden tillgodogjorde sig viss forsellön, benämnd dragarelön och beräknad efter vissa runstycken för 100 daler. Detta avdrag torde hava till en början grundat sig allenast på en praxis, antagligen tillkommen såsom motsvarighet till lanträntnästarnas s. k. remisslage, men legaliserades sedermera genom ett Kungl. Maj:ts utslag den 26 februari 1768 och synes hava fortfarit att utgå intill år 1816.

Då nu — fränsett ett obetydligt undantag av övergående natur — icke någon annan tjänsteman för kronoppborrden i Stockholm än uppborrdskommissarierna åtnjutit lön från staten, samt staten ej heller i övrigt, såvitt känt är, fått vidkännas någon annan för denna uppborrd speciell utgift än dragarelönen, så utgjordes statens särskilda kostnad för kronoppborrden i Stockholm till och med år 1815 av förutnämnda 3,300 rdr samt och dragarelönen.

Första uppslaget till den förhöjning av statens anslag för uppborrdverket i Stockholm, som vid 1815 års riksdag beviljades att utgå från och med år 1816, synes hava givits genom överståthållaren greve Carl Mörners anhållan i skrivelse den 14 maj 1813 till Kungl. Maj:t, att uppborrdskommissarierna måtte beredas ersättning med angivet belopp för förlust, som tillskyndats dem såsom följd av en till åstadkommande av skyndsammare uppborrd vidtagen förändring i ordningen för densamma.

Sedan nämnda skrivelse remitterats till statsberedningen, yttrade denna i avgivet betänkande, bland annat, att, sedan Konungen och Ständerna vid 1756 års riksdag förklarar, att vad kronan då till uppborrdskommissariernas avlöning bidroge, vore en viss summa, som kunde ökas blott med lönen till en uppborrdskommissarie, om en sådan prövades nödig, samt att staden av egna medel borde tillägga vad därutöver tarvades, så hade endast den bestämda summan utgått, vilket skett genom att innehålla densamma av de uppburna medlen. »Stats-Beredningen inser noggsamt», heter det vidare, »att ehvad större eller mindre andel Kronan kan böra taga med Staden i denna aflöning, pröfningen och bifallet beror därtill på Riksens Ständer».

Den ifrågavarande skrivelsen torde icke hava föranlett någon vidare åtgärd från Kungl. Maj:ts sida.

Frågan om uppborrdskommissariernas avlöning upptogs emellertid i större omfattning av överståthållaren greve Mörner i skrivelse till Konungen den 10 mars 1815. Överståthållaren anhöll nämligen däri, att Kungl. Maj:t ville dels befria Stockholms stadskassa från den huvudstadens »Kronouppborrd-Verk åtföljande ordinarie avlöning och denna varda på Kronans Stat öfverförd,» dels ock bifalla samtidigt föreslagen tillökning av lönerna till vissa befattningshavare i nämnda verk.

Till stöd för denna framställning hänvisade överståthållaren till Rikets Ständers beslut vid 1734 och 1742 (1743) årens riksdagar samt kungl. breven den 10 januari 1735 och den 22 september 1743, under framhållande härvid, att nämnda ständerbeslut icke, såvitt överståthållaren hade sig bekant, blivit av senare Ständer upphävda. Vidare åberopades huvudsakligen följande skäl.

Oaktat nyssnämnda ständerbeslut och kungl. brev hade Stockholms stadskassa fått tid efter annan vidkännas avlöning till kronouppborrdverket i staden, och detta ehuru de vid verket anställda personer icke såsom i andra städer vore tillsatta såväl för uppborrden av stadens enskilda medel som för att under magistratens tillsyn och uppborrdsmannaansvar biträda med kronouppborrden. Ty för uppborrden av Stockholms stads egna medel finnes flera särskilda verk med all därtill hörande betjäning, som avlönades genom stadens försorg. Det borde finnas högst billigt, att de endast och

allenast för handhavandet av kronouppbördsärendena i huvudstaden tillförordnade nödige personer, såsom utgörande en särskild stat, även borde av kronan ensam lönas, helst de icke lika med andra städers uppbördsbetjante berodde av magistraten, utan vore ålagda både skyldigheter och ansvar i det närmaste lika med dem av landsstaten, som förrättade kronouppbörden och därtill hörande ärenden uti ett hövdingedöme, där alla som hade befattning med kronouppbördsärendena lönades av kronan.

Jämväl i andra hänseenden företedde Stockholm, i vad anginge kronouppbörden, ett till alla övriga städer motsatt förhållande. Ingen annan stad finge, oavsett avlöningen till uppbördsstaten, vidkännas så högst betydliga utgifter för kronouppbörden som huvudstaden. Med undantag allenast av Stockholm förrättades mantalsskrivningen i rikets städer av kronans tjänstemän utan kostnad för staden. I Stockholm däremot hörde dess mantalskommisariier till kronouppbördsverket och vore liksom alla andra detta verks tjänstemän och betjante antagna endast och allenast för kronans tjänst, utan att, i anseende till deras tjänstutövning, staden av dem hade någon fördel eller nytta så att de kunde, i det avseendet, när som helst avskedas eller indragas.

Såsom grund särskilt för den äskade löneförhöjningen åt vissa befattningshavare anfördes i betydlig mån ökat arbete och ansvar.

Nu ifrågavarande skrivelse överlämnades till Rikets Ständers statsutskott för att komma under övertvägande vid statsregleringen.

Statsutskottet anförde i avgivet betänkande, att, vad anginge anhållan om stadens befriande från den kronouppbördsverket åtföljande ordinarie avlöning och densammas överförande på kronans stat, det icke kunnat undfalla utskottet, att uppbörden av allmänna medel uti rikets övriga städer besörjdes genom magistraten utan någon annan gravation för staten än den procent, som utav taxerade bevillningsbeloppet jämlikt 1812 års bevillningsstadga finge innehållas. Men enär, på en annan sida, vore obestriddigt, att i anseende till de skiljaktiga omständigheter, som inträffade på Stockholms stad och vilka uti överståthållarens ifrågavarande skrivelse närmare utretts, särskild betjäning i och för mantalsskrivningen samt uppbörden av allmänna medel i Stockholms stad måste tillförordnas och avlönas, ansåge statsutskottet både rättvist och billigt, att Stockholms stads kassa

lindrades från denna betjänings ordinarie avlöning jämte de av överståthållaren föreslagna förhöjningar uti vissa i dåvarande stater uppförda löner, samt att enligt i betänkandet framlagd beräkning ett belopp av 7,648 rdr banco uppfördes på riksstatens dåvarande andra huvudtitel att beräknas från 1816 års början samt quartaliter från statskontoret utbetalas.

Vidare uttalade utskottet, att ett ditills till mantalskommissarierna utgående expensanslag skulle försvinna samt att en dem förut tillagd provision å mantalspenningarna skulle avskaffas, så att på kronouppbörden i Stockholm, den måtte bestå av medel som skulle levereras till statskontoret eller till riksgäldskontoret, icke finge göras några andra avdrag eller innehållningar, än Ständerna vid 1812 års riksdag bestämt eller vid den pågående riksdagen funne gott fastställa.

Och slutligen tillade utskottet, att i övrigt och som det vore av ganska mycken vikt såväl för kronan som för Stockholms stad, att befattningarna vid uppbördsverket med noggrannhet och redlighet sköttes, men detta med nödvändighet påkallade att deras innehavare icke saknade skälig utkomst och bärning, så hade utskottet ansett det böra åligga Stockholms stad att, sedan ordinarie eller oförbättrade avlöningen bestredes av allmänna medel, bestå samma summa, som till betjäningens vid kronouppbördsverket avlöning år 1814 från stadskassan utgått, för att därav tilldela denna betjäning samma löneförbättring, som för rikets övriga penninglöntagande ämbets- och tjänstemän blivit (i annat ärende vid 1815 års riksdag) av utskottet föreslagen.

Vad statsutskottet sålunda föreslagit och uttalat blev av Rikets Ständer oförändrat beslutat enligt deras skrivelse i ärendet till Konungen. Dock hade vid föredragning i stånden av utskottets betänkande bondeståndet för sin del återremitterat ärendet till utskottet, sedan av olika ledamöter i ståndet erinrats, dels att löners anslående på kronans stat för uppbördsbetjäningen i Stockholm skulle leda därhän, att alla övriga städer även kunde söka en så beskaffad förmån, dels ock att Stockholms stad icke borde fritagas från deltagande i nämnda betjänings avlöning, på det att vidare kostnad, än som redan för det dåvarande vore föreslagen, ej måtte i framtiden uppkomma för kronan.

Till svar å dessa erinringar yttrade utskottet uti sitt i anledning av återremissen avgivna utlåtande, att, såsom utskottets förra betänkande innehöller, ett helt annat förhållande vore rådande med kronouppbörderna i Stockholm än i de övriga städerna i riket, och att av sådan orsak kronan ock förut deltagit i uppbördsbetjäningens avlöning; och hade utskottet däruppå grundat sitt betänkande, men likväl föreslagit, att Stockholms stad skulle för framtiden utgöra vad som till uppbördsbetjäningens avlöning erfordrades utöver det av utskottet till uppförande på riksstaten föreslagna beloppet. Vidare uttalade utskottet, att övriga tre stånd redan bifallit utskottets förslag och att således ärendet därigenom vore slutligen avgjort.

Omförnålda genom riksdagbeslutet i riksstaten från och med år 1816 uppförda belopp 7,648 rdr banco eller 11,472 kronor har, såsom tidigare nämnts, alltsedan dess däri kvarstått oförändrat.

Den del av totalkostnaderna för överståthållarämbetet, som tages i anspråk för dess *avdelning för polisärenden* med underlydande, stiger enligt 1915 års stat för Stockholm till 2,595,919: 11 kronor. Enligt samma stat uppgå de inkomster, som tillflyta stadens polisväsen, sammanlagda till 116,980 kronor. Bland dessa inkomster ingå två i riksstaten uppförda anslag, det ena å 28,100 kronor med karaktär av bidrag till uppehållet av den verksamhet, som tillhör nu ifrågavarande avdelning av överståthållarämbetet, och det andra å 150 kronor till bestridande av bestämd utgift.

Rörande dessa båda statsanslag är att omförmåla följande.

Sedan såsom följt av 1809 års statsvälkning Rikets Ständer åter fått riksstatens fastställande i sina händer, blev i den riksstat, som med ny uppställning av statsutskottet vid 1809 och 1810 årens riksdag uppgjordes, överståthållarämbetet upptaget såsom en egen specialstat i sammanhang med ämbetets utbrytande ur den under senare tiden därförut tillkomna »Stockholms Slotts Stat»; och upptog denna specialstat för ämbetet »avlöningar m. m.» till ett belopp av 7,559 rdr (banco).

Emellertid beslöto Ständerna vid nyssnämnda riksdag att i avseende å avlöningen till åtskilliga i särskilda förteckningar angivna penninglöntagande ämbets- och tjänstemän hos Kungl. Maj:t förklara, att Ständerna prövat en årlig löneförbättring av 33 $\frac{1}{3}$ procent billig, men överlämnade

åt Kungl. Maj:t att anbefalla verställigheten härav, så snart en mot behovet svarande tillgång inträffade, med uppdrag tillika för Kungl. Maj:t att i mån av tillgångarna och efter omständigheterna utsträcka denna löneförhöjning till övriga tjänstemän.

För 1812 års statsutskott tillkännagav därefter Kungl. Maj:t, att med tillämpning av Ständernas nyssberörda förklaring vissa av de till överståthållarämbetets stat hörande personer tillagts lönetillökning. I sammanhang därmed framhölls, hurusom Kungl. Maj:t funnit frågan om lönerna å överståthållarämbetets stater vara av mycken vikt och fordra den största uppmärksamhet, enär lugnet och ordningen så väsentligen berodde av en i huvudstaden väl organiserad och verksam polis, vilken därför borde hugnas med en nödtorftig utkomst; och förklarade Kungl. Maj:t sin önskan vara, att överståthållarämbetets stat måtte erhålla förhöjt anslag.

I skrivelse till Konungen meddelade Ständerna i förevarande ämne, bland annat, att, då lugnet och ordningen i allmänhet otvivelaktigt i betydlig mån berodde av en vaksam och driftig polis i huvudstaden, Ständerna ansåge av särdeles vikt, att befattningshavarna å polisens stat tilldelades så tillräckliga löner, att inrättningens ändamål bleve uppfyllt. I sådant avseende hade Ständerna funnit lämpligast, att en viss summa i ett för allt ansloges, att såsom Kungl. Maj:t funne för gott efter vars och ens skicklighet och förtjänst samt särskilda omständigheter och behov fördelas och användas. Och som till polisens avlöning förut ej beståtts mer än 7,758 rdr 16 sk., men denna summa »vid nu uppstegrade varupriser och levnadskostnader» icke lämnade berörda befattningshavare en nödtorftig utkomst, utan vilken en nitisk och verksam tjänstgöring icke kunde väntas, anslog Ständerna en summa av 15,000 rdr (banco), att i ett för allt årligen utgå och till polisens avlönande jämte bevakningens underhåll samt därmed följande utgifter användas, såsom Kungl. Maj:t funne lämpligt bestämma och förordna.

I statsverkspropositionen till 1817 och 1818 årens statsutskott väckte Kungl. Maj:t fråga dels om att, i stället för att anvisa en viss summa, Rikets Ständer måtte för överståthållarämbetet för polisärenden godkänna en stat, därå de särskilda befattningshavarnas löner specifikt upptoges (personell lönestat), dels ock om förhöjning av anslaget för ändamålet med omkring

5,000 rdr. Till stöd för denna framställning anfördes, bland annat, att befattningshavarna vid polisen icke blivit delaktiga av den löneförbättring, som vid 1815 års riksdag beviljats penninglöntagande statstjänare i allmänhet, »förmodeligen emedan någon personel Löningsstat för denna Inrättning ej fanns på Riks-Staten uppförd», samt att det utgående anslaget, 15,000 rdr, ej medgäve en erforderlig löneförhöjning.

Rikets Ständer förklarade till svar härå, dels att de ansett den av dem vid 1812 års riksdag lagda grund för polisinrättningens underhåll, att viss summa därtill bestodes utan att personell stat upprättades, så mycket hellre böra bibehållas, som befattningshavarnas antal borde efter sig företeende omständigheter kunna, såsom Kungl. Maj:t funne lämpligt, ökas eller minskas, varvid en speciell och ständig lönereglering skulle vara hinderlig, dels ock att, enär anslaget till polisens underhåll år 1812 förhöjts med nära 100 procent och därförutom Stockholms stad bidroge till detsamma samt jämväl någon del av de genom polisens åtgärd inflytande bötesmedel för ändamålet påräknades och användes, Ständerna funnit någon ytterligare förhöjning av den år 1812 anslagna summan icke kunna beviljas.

Med föranledande av framställning från överståthållaren upptogs i statsverkspropositionen till 1847—1848 årens riksdag frågan om ökning av statsanslaget till polisen, »poliskammaren», i Stockholm. Överståthållaren, som ansåg en revision av polisens organisation av behovet påkallad, hemställde, att Kungl. Maj:t för genomförande av den nya organisationen måtte föreslå statsanslagets höjande med 10,000 rdr (banco). Överståthållaren antog nämligen, att för polisinrättningen i Stockholm, hvilken i dess början varit betraktad som en statsinstitution — ett förhållande, som jämväl vunne stöd därav, att lantregeringens polis i det väsentligaste bekostades av staten — statsverket borde vidkännas halva kostnaden eller 25,000 rdr samt staden andra hälften (eller utöver redan utgående 21,275 rdr ett tillskott, för vars utverkande från staden åtgärder vidtagits, av 3,725 rdr). Tillika framlade överståthållaren förslag till reglering för poliskammaren i avseende å såväl personal som lönebelopp.

Vid fattande av beslut om statsverkspropositionens avlåtande förklarade sig vederbörande departementschef anse den föreslagna regleringen

utgöra ett oundgängligt villkor för en av behovet påkallad förbättring av polisväsendet i Stockholm. Och på de av överståthållarämbetet anförda skäl för statsverkets deltagande i de utgifter, som av ifrågavarande reglering bleve en följd, samt under förutsättning att stadens årliga anslag för polisen komme att ökas till 25,000 rdr, hemställde departementschefen om äskande av 4,000 rdr såsom tillökning i statsanslaget för polisen i Stockholm, varemot han ansåg annan utväg böra anlitas för anskaffande av ytterligare erforderliga 6,000 rdr.

I skrivelse den 20 oktober 1848 (n:r 230) yttrade Rikets Ständer, bland annat, att det visserligen borde medgivas, att ordningens och säkerhetens vidmakthållande i huvudstaden utgjorde ett föremål av synnerlig vikt för det allmänna, vadan Rikets Ständer ock genom anvisande av dåvarande statsanslag för underhållet av polisväsendet i Stockholm erkänt och uppfyllt statens åliggande att deltaga i de för sådant ändamål erforderliga kostnader. Enär likväl det äskade ytterligare bidraget för en tvivelsutan av omständigheterna påkallad förbättring av nämnda polisväsende desto mindre syntes böra vid dåvarande inskränkta tillgångar från statens sida ifrågakomma, som fyllandet av de i omförmälda hänseende uppgivna behov uteslutande eller åtminstone i första rummet åläge invånarna i huvudstaden, hade Rikets Ständer funnit den begärda förhöjningen i statsanslaget för poliskammaren i Stockholm icke kunna beviljas.

Efter det begäran om ökning av statsanslaget till Stockholms polisväsen sålunda år 1848 avslagits, vilade denna fråga till år 1856, då densamma ånyo bragtes å bane i statsverkspropositionen till 1856—1858 årens riksdag.

Överståthållarämbetet hade i början av år 1856 hos Kungl. Maj:t framlagt förslag till reglering av ämbets- och tjänstemannapersonalen och densamma avlöning såväl i ämbetets kansli som i dess avdelning för polisärenden.

Med avseende å hela detta förslag anförde överståthållarämbetet härvid bland annat, att ämbetet vore Kungl. Maj:ts befallningshavande i Stockholm och att denna stad i alla officiella förhållanden ansåges utgöra ett län, vadan grunderna för avlöning till länsstyrelserna samt deras tjänstemän och betjäning syntes även böra äga tillämpning på överståthållar-

Ämbetets ämbets- och tjänstemän samt betjante. Stockholm vore icke såsom rikets övriga städer i besittning av någon donationsjord, av vars avkastning de flesta städerna bekostade sina styrelser avlöning och andra allmänna utgifter, såsom fångvård, exekutionsväsende m. m. Stockholm vore vidare Konungens residensstad och säte för rikets kollegier och andra högre ämbetsverk samt den i grundlagen bestämda samlingsorten för Rikets Ständer, genom vilka omständigheter Stockholm betydligt skilde sig från rikets övriga städer och i flerfaldiga hänseenden icke kunde med dem jämföras. Avlöningen till överståthållarämbetets kanslis befattningshavare hade också dittills städse bestritts av statsmedel, liksom även polisinnrättningen i Stockholm intill senare tider huvudsakligen underhållits med sådana medel. Vid övertvägande härav och med avseende å de dryga utgifter Stockholms stad till jämförelsevis vida högre belopp än rikets övriga städer måste vidkännas för det allmänna, trodde överståthållarämbetet någon förhöjning i dessa utgifter icke skäligen böra kunna för huvudstaden ifrågakomma.

Det upplyses i det statsrådsprotokoll, vari redogörelse lämnas för överståthållarämbetets nu ifrågavarande förslag, att Stockholms stads utgifter för stadens polis- och nattbevakning, efter en år 1850 vidtagen förändrad organisation därav samt till följd av ett Kungl. Maj:ts brev den 28 maj 1856, för år belöpte sig till 85,000 rdr banco.

I fråga om sitt förslag i vad det särskilt avsåg polisväsendet androg överståthållarämbetet vidare, att det från och med år 1813 utgående statsanslaget till underhåll av Stockholms polis i följd av förändrade tidsförhållanden och den utvidgning av polisen, som därav påkallats, befunnits vara i stort missförhållande till huvudstadens bidrag. Detta bidrag, så betydligt det än vore, hade åtgått ensamt för polispersonalens avlöning och de med huvudstadens bevakning förenade utgifter, men icke lämnat tillgång till förbättrande av polismästarens och tjänstemännens löner. Då nu obestriddigt vore, att dessa löner icke på långt när kunde giva de nämnda tjänsternas innehavare en tarvlig bärning eller i någon mån motsvara deras mödosamma, maktpåliggande och med obehag förenade tjänsteåligganden, hade överståthållarämbetet funnit sig böra framställa sitt omförmälda förslag.

Enligt statsrådsprotokollet yttrade sig föredragande departementschefen icke i vidare mån över överståthållarämbetets förslag än att han tillstyrkte, att de av ämbetet upprättade nya lönestaterna måtte med vissa tillika 'angivna ändringar föreslås till antagande hos Rikets Ständer.

Men i själva statsverkspropositionen yttrar Kungl. Maj:t, att, då Stockholms stad vore att betrakta såsom ett särskilt län och avlöningen för de till länsstyrelserna hörande tjänstemän och betjänte under senare tiden blivit efter hand förhöjd, Kungl. Maj:t ansett billigheten fordra, att en lika förmån beviljades överståthållarämbetets tjänstemannapersonal, vars dåvarande avlöning onekligen stode i ett alltför ofördelaktigt förhållande till levnadskostnaderna därstädes. På grund härav och då, vad polisen anginge, Stockholms egenskap av huvudstad förorsakade, att kostnaderna för ändamålsenlig organisation och underhåll av polisen bleve jämförelsevis högre än i rikets övriga städer, vilka själva nödgades bekosta sin polisbevakning, samt Rikets Ständer från längre tid tillbaka genom beviljande av ett till underhållet av hela polisinvånningen vid den tidpunkten i det närmaste tillräckligt statsanslag erkänt statens förpliktelse att i väsentlig mån deltaga i omkostnaderna för huvudstadens polis, hade Kungl. Maj:t funnit sig böra fästa Rikets Ständers uppmärksamhet på angelägenheten av ökade bidrag från det allmännas sida till avlöningen åt polisstyrelsen i Stockholm.

På sålunda anförda grunder äskades ökning av det redan utgående statsanslaget till Stockholms polisväsen med 3,733 rdr 16 sk. banco.

I skrivelse den 6 februari 1858 (n:r 196) yttrade Rikets Ständer, att de genom anvisande av dittillsvarande statsanslag, 15,000 rdr (banco), för underhållande av polisväsendet i Stockholm erkänt statens förpliktelse att deltaga i de för sådant ändamål erforderliga kostnader; och då berörda anslag även med den tillökning, som blivit äskad, vore jämförelsevis ringa emot de betydliga bidrag, som Stockholms stad dåmera måste för polisens underhåll vidkännas, så hade jämväl den för polisen i huvudstaden begärda anslagstillökning blivit av Rikets Ständer anvisad med 5,600 rdr r:mt.

Enligt kungl. brev den 23 februari 1858 har sedermera allt från samma år å specialstaten för överståthållarämbetet inom riksstaten varit

uppfört ett anslag till polisens vidmakthållande i Stockholm till belopp av 28,100 kronor.

Vidkommande slutligen det å nyssnämnda specialstat jämväl upptagna anslaget å 150 kronor till gratifikationer åt extra ordinarie tjänstemän och vaktbetjante vid poliskammaren i Stockholm, synes detta antagligen härstamma från äldre tider och vara samma anslag, som enligt uppgift vid Riksdagen år 1809 såsom ett anslag till poliskammarens expensmedel å 100 rdr banco överflyttats från åttonde huvudtiteln till den huvudtitel, under vilken överståthållarämbetet då hörde.

* * *

Enligt vad av det föregående framgår, bäras kostnaderna för överståthållarämbetet av staten och Stockholms stad i förening. Rörande grunden till att så sker, torde någon tvekan icke böra råda. Denna grund ligger uppenbarligen i det förhållandet, att överståthållarämbetet utgör en såväl statlig som kommunal institution.

Överståthållarämbetets egenskap av statsinstitution torde vara i huvudsak angiven genom erinran därom, att i förhållande till staten överståthållarämbetet för Stockholms stads vidkommande svarar mot länsstyrelsen för länets.

Vid den nydaning av hela lantregeringen, som genomfördes i och med 1634 års regeringsform, undantogs allenast Stockholms stad från indelningen av riket i hövdingedömen eller gouvernement. Styrelsen över Stockholms stad uppdrogs åt en överståthållare, såsom den förste bland Kungl. Maj:ts befallningshavande. Jämväl nu gällande instruktion för överståthållarämbetet av den 1 december 1882 säger, att överståthållaren är Kungl. Maj:ts befallningshavande i Stockholm. Denna instruktion är upprättad med instruktionen för landshövdingarna i rikets län samt de vid länsstyrelserna anställda tjänstemän den 10 november 1855 såsom förebild, och de överståthållarämbetet genom densamma tillagda ämbetsuppdrag motsvara — med undantag och avvikelser, som föranledas av skillnaden mellan land och stad samt eljest givna förhållanden — i det hela dem, som tillkomma länsstyrelse och därunder lydande statstjänstemän.

Beträffande åter överståthållarämbetets egenskap av kommunal institution finner denna sitt uttryck förnämligast däri, att överståthållarämbetet har att till väsentlig del fullgöra de uppgifter, som i andra städer åligga magistraten och densamma underställda kommunala organ. Detta förhållande framgår av en jämförelse mellan förordningen om kommunalstyrelse i stad och den särskilda förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm ävensom av författningarna rörande hälsovård, ordnings-, brand- och byggnadsväsen för städerna, näringsfrihet, utsökningsväsen m. fl.

Om också sålunda grunden till det faktiska förhållandet, att staten och Stockholms stad dela bördan av kostnaderna för överståthållarämbetet, synes vara påtaglig, så hava däremot stridiga meningar icke uteblivit rörande vilken andel av nämnda kostnader det rätteligen tillkomme vardera av de båda bidragande att bära. Här förut lämnade historiska redogörelser hava nogsamt visat, hurusom under gångna tider dylik meningskiljaktighet yppats rörande olika avdelningar inom ifrågavarande ämbetsverk.

Det löneregleringskommittén genom Kungl. Maj:ts remiss nu förelagda spørsmålet angående avlöningen till exekutionsbetjäningen i Stockholm härleder sig från en sådan ännu ej utjämnad meningsstridighet mellan Riksdagen och Stockholms kommun.

Rörande detta spørsmål vill löneregleringskommittén, innan den ingår på den närmare behandlingen därav, hava från det föregående och i övrigt erinrat om följande.

Sedan Kungl. Maj:t föreslagit 1900 års Riksdag att höja det ordinarie anslaget å 12,200 kronor till avlöning åt exekutionsbetjante i Stockholm med 3,800 kronor, blev denna framställning av Riksdagen avslagen. Såsom huvudskäl för detta Riksdagens beslut torde hava gällt, att, då det ålåde städerna i allmänhet att bestrida de kostnader, som vore förknippade med exekutionsväsendet därstädes, anledning ej föreläge att bevilja Stockholms stad, som redan vore särskilt gynnad med ett bidrag från statsverket för ändamålet, förhöjning av detta bidrag.

I anledning av Riksdagens beslut hänvände sig överståthållarämbetet till Stockholms stadsfullmäktige med anhållan, att ett anslag å

samma belopp, 3,800 kronor, måtte anvisas såsom bidrag till exekutionsbetjäningens avlöning, men blev denna anhållan den 11 november 1901 avslagen av stadsfullmäktige.

Efter framställning från överståthållarämbetet under oktober 1902 avgav Kungl. Maj:t till 1903 års Riksdag förnyat förslag om höjning av förutnämnda ordinarie anslag å 12,200 kronor, nu med 4,200 kronor. Även detta förslag blev emellertid av Riksdagen avslaget under åberopande ånyo av nyss anförda skäl.

I det bekymmersamma läge, vari frågan genom detta avslag kommit, anhöll överståthållarämbetet åter hos stadsfullmäktige om anvisande av nödiga anslag, nämligen dels för höjande av avlöningen till 7 under andre stadsfogden lydande utnättningsmän och för avlöning åt ytterligare 3 dylika utnättningsmän ett årligt anslag å 6,600 kronor samt dels för arbetande av balans ett anslag för en gång å 4,500 kronor. Stadsfullmäktiges beredningsutskott tillstyrkte anslagens beviljande, dock endast tills vidare och under uttalande av den uppfattning, att det fortfarande som dittills åläge statsverket att sörja för ifrågavarande exekutionsbetjäningens avlöning samt att anslagets beviljande icke innebure någon eftergift i denna principiella ståndpunkt. Stadsfullmäktige fattade den 26 februari 1906 beslut i överensstämmelse med beredningsutskottets hemställan.

I skrivelse den 6 augusti 1912 anhöll överståthållarämbetet sedermera i sammanhang med avgivande av statförslag för år 1913 om förhöjning av stadens årliga anslag med 7.500 kronor. Syftet var att vinna möjlighet dels att ytterligare förbättra avlöningen till de dåvarande utnättningsmännen hos andre stadsfogden och dels att med hänsyn särskilt till inkorporeringen från och med år 1913 av Brännkyrka socken inrätta två nya utnättningsmannabefattningar under andre stadsfogden.

Den sålunda åter uppkomna frågan rörande Stockholms stads förpliktelse i fråga om avlöande av exekutionsbetjäningen därstädes blev emellertid för utredning och yttrande överlämnad till förut omförmälda, under år 1912 av överståthållarämbetet och stadsfullmäktige tillsatta kommitté för reglering av överståthållarämbetets stater m. m.

För denna kommittés den 10 april 1913 avgivna yttrande och förslag har redogörelse lämnats härövan (sid. 32—35). Dessa förslag, såvitt i detta sammanhang är av betydelse, kunna sammanfattas sålunda:

Kommitterade föreslå stadsfullmäktige, att de under *tredje stadsfogden* lydande utmätningsmännen må framgent som hitintills avlönas av Stockholms stad ävensom att staden måtte åtaga sig att för framtiden svara för avlöning enligt tillika avgivet förslag åt de under *förste stadsfogden* ställda utmätningsmännen. Till dessa sistnämnda utmätningsmän, 7 till antalet, har hittills ej utgått annan gottgörelse än dem tillkommande sportler, allenast med det undantag, att envar av två av dem tilldelats 500 kronor från statsanslaget å 12,200 kronor.

Däremot uttala kommitterade i fråga om de *andre stadsfogden* underställda utmätningsmännen den åsikten, att skyldigheten att avlöna åtminstone denna del av exekutionsbetjäningen bör åligga staten, samt förklara, att på grund härav och då genom den av kommitterade föreslagna regleringen det från statsverket utgående anslaget till exekutionsbetjäningens avlöning kunde i sin helhet disponeras för avlöning åt nu ifrågasvarande utmätningsmän, kommitterade icke kunde tillstyrka, att Stockholms stad beviljade ytterligare anslag för sådant ändamål, förrän frågan om skyldigheten att bestrida denna avlöning blivit i vederbörlig ordning avgjord.

I den överståthållarämbetets skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 oktober 1913, som föranlett förevarande remiss till löneregleringskommittén, synes överståthållarämbetet hava utgått från det läge av frågan om skyldigheten att avlöna exekutionsbetjäningen i huvudstaden, vari samma fråga komme genom ett godkännande från kommunens sida av förutnämnda utredningskommittés förslag.

Överståthållarämbetet uttalar nämligen, att det ville synas ämbetet, som om avlöningen till den egentliga exekutionsbetjäningen i huvudstaden, åtminstone med den begränsning, som av utredningskommittén ifrågasatts, borde utgå av statsmedel. Och överståthållarämbetet har fördenskull ansett sig böra göra den framställning i frågan, som överensstämde med en sådan ståndpunkt.

De hemställanden, vilka av överståthållarämbetet göras i skrivelsen, avse också allenast utmätningmännen under andre stadsfogden samt gå ut på utverkande av den förhöjning i beloppet av de redan »till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm» utgående statsmedel, som vid medlens användande uteslutande för dessa utmätningsmäns avlöning vore behöfvlig enligt av ämbetet samtidigt föreslagna avlöningsgrunder.

I betraktande av vad sålunda förekommit anser sig löneregeringskommittén böra vid behandlingen av det genom ifrågavarande kungl. remiss överlämnade ärende utgå från, att i fråga om skyldighet för staten eller för Stockholms stad att bekosta avlöningen åt den egentliga exekutionsbetjäningen i Stockholm meningsskiljaktigheten mellan staten och staden gäller allenast avlöningen åt de under andre stadsfogden ställda utmätningmännen.

Vad alltså angår spørsmålet om skyldigheten att bestrida avlöningen till sistnämnda exekutionsbetjante, är till en början att erinra om den av kungl. statskontoret omfattade mening.

Statskontoret har, såsom i det föregående omförmäls, vid två tillfällen uttalat sin åsikt i ämnet. I underdånigt utlåtande den 22 december 1902 i anledning av överståthållarämbetets skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 oktober samma år förklarade statskontoret sig anse skyldighet för staten att bekosta exekutionsbetjäningens i Stockholm avlöning vara ådagalagd genom förut omnämnda, av häradsövdingen Bergius verkställda utredning. Och i utlåtandet den 31 december 1913 över den överståthållarämbetets framställning, som föranlett förevarande ärendes hänskjutande till löneregeringskommitténs yttrande, förklarar statskontoret, att det icke av 1903 års Riksdags avslag å då föreliggande framställning i ämnet föranletts att ändra sin år 1902 uttalade uppfattning. Härvid tillägger statskontoret såsom avgörande grund för denna sin ståndpunkt att, »då ett av ålder tillämpat förfaringsätt i avseende å ett visst rättsförhållande lärt vara av samma rättsverkan, som om förfarandet vore genom lag föreskrivet», statskontoret icke kunde finna annat, än att statsverkets skyldighet uti förevarande hänseende, i trots av 1903 års Riksdags beslut, kvarstode oförminskad.

För såvitt den i nyss anförda tillägg angivna grunden för statskontorets mening får anses innebära, att för staten föreläge en fullt gällande rättslig plikt att svara för avlöningen åt de andre stadsfogden underställda exekutionsbetjante, synes riktigheten av statskontorets åsikt med fog underkastad starkt tvivel.

Väl är det, såsom av här förut lämnad historisk redogörelse framgår, sant, att redan från och med senare delen av 1600-talet statsmedel utgått för avlöning av exekutionsbetjäningen i Stockholm, ävensom att dessa statsmedel under en tid framåt torde hava förslagit till denna avlönings bestridande. Men det är ock likaså sant, att, sedan anvisade statsmedel visat sig otillräckliga, andra tillgångar än statsmedel tagits i anspråk för avlöning av nämnda exekutionsbetjäning. Staten har således icke av ålder och intill nuvarande tid ensam vidkännts kostnaderna för den avlöning, som erfordrats för den i Stockholm nödiga exekutionsbetjäningen.

Vidare får icke lämnas utan tillbörligt avseende det förhållandet, att den statsanslag beviljande myndigheten, Rikets Ständer eller Riksdagen, vid upprepade tillfällen bestritt eller åtminstone uttalat tvivelsmål om förefintligheten av skyldighet för staten att vidkännas ifrågavarande avlöningskostnad och därvid antytt, att samma kostnad rätteligen borde bestridas uteslutande av Stockholms stad. Så exempelvis, enligt vad förut anförts, vid riksdagarna åren 1851, 1866, 1900 och 1903.

Beaktas bör härvid jämväl, att dessa uttalanden av Rikets Ständer eller Riksdagen falla inom tidsskeden, under vilka, i sammanhang med starkt stegrad utveckling på många samhällsområden, behov av en klarare fördelning mellan stat och kommun av omsorgen om allmänna angelägenheter allt mera gjort sig gällande och fortskridit i sitt genomförande.

Vid nu anförda förhållanden och då, i saknad av behörig föreskrift om plikt för staten uti förevarande avseende, dylik plikt icke torde kunna antagas uppkomma utan bifall eller erkännande av den anslagsbeviljande statsmyndigheten och ännu mindre mot dess bestridande, synes den av statskontoret utvecklade meningen icke kunna antagas såsom riktig.

Såvitt för löneregleringskommittén är känt, har icke från någon annans sida än statskontorets gjorts gällande, att en klar rättslig skyldig-

het att vidkännas ifrågavarande avlöningskostnad åläge statsverket. Där eljest den meningen omfattas, att det tillkommer statsverket att bära denna kostnad, synes det mera vara fråga om ett »böra» än om en definitiv rättslig plikt. Och även om förhållandet uttryckes såsom utgörande en »skyldighet» för staten, betecknas därmed egentligen blott resultatet av en uppskattning av skälighets- och billighetsgrunders betydelse för frågan om kostnadsbördans läggande på staten eller staden.

De grunder av nysberörda art, som i avgivna uttalanden anföras till stöd för eller emot ifrågavarande avlöningskostnads läggande på den ena eller den andra, skola i det följande vinna omnämnande.

Den tidigare omförmälda, år 1912 av överståthållarämbetet och Stockholms stadsfullmäktige tillsatta kommittén för reglering av överståthållarämbetets stater m. m. kom, såsom jämväl förut är anført, vid sin utredning av frågan om exekutionsbetjäningens avlöning till det resultat, att skyldigheten att avlöna åtminstone de hos andre stadsfogden anställda utmätningmän borde åligga statsverket.

Kommitterade erinra i sin behandling av nämnda fråga till en början därom, att kostnaden för exekutionsbetjäningens avlöning för närvarande bestrides av statsverket och Stockholms stad i förening, samt att skyldigheten att utgöra denna avlöning sedan lång tid tillbaka varit föremål för statsmyndigheternas och Stockholms stadsfullmäktiges prövning.

Då kommitterade därefter gå att söka i vad på dem ankommer ernå en lösning av denna fråga, förklara sig kommitterade såsom grundläggande utgångspunkt antaga en skillnad med hänsyn till tjänsteåligganden emellan de tre grupperna exekutionsbetjänte under resp. förste, andre och tredje stadsfogden. Denna olikhet bestämdes av den olika arten av de göromål, som blivit tilldelade de särskilda stadsfogdarna. (Se härom kungl. kungörelsen den 15 september 1911.)

Rörande denna olikhet anförde kommitterade, att förste stadsfogden, som hade att verkställa domar huvudsakligen i tvister mellan huvudstadens befolkning och alltid mot i Stockholm bosatt person, samt tredje stadsfogden, som hade till uppdrag att åt Stockholms kommun hos dess inbyggare indriva obetalda allmänna utskylder, båda hade att i sin tjänstgöring

bevaka ett huvudsakligen kommunalt intresse. Andre stadsfogden däremot, vilken vore sysselsatt med indrivning av oguldna utskylder åt främmande kommuner, verkställighet av utslag i brottmål och lämnande av handräckning åt andra myndigheter, kunde sägas utöva en verksamhet, som mera tillhörde statens intressesfär.

Den sålunda angivna artskillnaden mellan de särskilda stadsfogdarnas göromål framträdde även i motsvarande olikhet hos de resp. stadsfogdar underställda exekutionsbetjäntes verksamhet och hade »uppenbarligen lagts till grund för stadens övertagande till vissa delar av kostnaderna för exekutionsväsendet» (nämligen särskilt avlöningen åt de hos tredje stadsfogden anställda »uppbördsmän»).

Beträffande vad av kommitterade i övrigt anförts rörande utmätningens under andre stadsfogden avlöande, hänvisas till härovan förekommande historiska redogörelser.

Såsom man finner, hava ifrågavarande kommitterade såsom huvudsakligt stöd för sina förslag i fråga om bekostandet av avlöningen till exekutionsbetjäningen i Stockholm åberopat en av kommitterade angiven olikhet i naturen av de göromål, som enligt för närvarande gällande arbetsfördelning mellan de tre stadsfogdarna tillkomma envar av dem och de honom underlydande exekutionsbetjante. Den sakliga styrkan av kommitterades förslag blir alltså beroende av hållbarheten utav den antagna indelningsgrunden och den tillämpning därav, förmedelst vilken den åberopade artskillnaden mellan de olika stadsfogdarnas göromål utfunnits.

Indelningsgrunden skulle nu enligt de nämnda kommitterade vara de särskilda stadsfogdegöromålens egenskap att utgöra antingen en kommunal eller en statlig angelägenhet, ett kommunens eller ett statens intresse.

Vad då angår denna grund för indelningen, synes densamma i dess nämnda abstrakta formulering, såsom indelningsprincip, äga mycket berättigande. Men för dess användbarhet på ett föreliggande praktiskt fall i syfte att avgöra, på vem kostnaderna böra stanna, torde en ovillkorlig betingelse vara att uppställa, nämligen den, att bestämmandet av vad som är en kommunens och vad en statens angelägenhet sker i nödig överensstämmelse med den uppfattning, som för liknande fall vid den ifrågavarande

tidpunkten gör sig gällande i lagstiftningen och det offentliga livet i allmänhet.

Iakttagandet av denna betingelse torde finnas vara nödvändigt vid det förhållande, att åsikterna om vad som rätteligen är att anse såsom ett kommunalt eller såsom ett statligt intresse, ofta nog visat sig ej blott växlande enskilda eller grupper av enskilda emellan utan ock olika enligt den i det allmänna godkända åskådningen vid olika tider. Iakttages betingelsen icke, kan det erhållna resultatet beträffande kostnadernas bärande icke heller förväntas vinna godkännande.

I fråga nu om den tillämpning av omförmälda indelningsprincip, som gjorts av nämnda utredningskommitté, är att framhålla, hurusom de resultat, till vilka kommitté kommit, i väsentliga avseenden icke torde låta sig nöjaktigt förenas med den för närvarande i det offentliga gällande uppfattningen vid särskiljande av kommunala och statliga angelägenheter.

Då så t. ex. kommitté om förste stadsfogden — vilken har att mot i Stockholm bosatt person verkställa dom i tvistemål och vidtaga annan på stadsfogde beroende åtgärd enligt utsökningslagen — uttala, att han har att i sin tjänsteutövning bevaka ett huvudsakligen kommunalt intresse, må häremot framhållas, att verkställighet av dom i mål av nämnda natur icke någonsin i vårt land torde hava erkänts såsom en kommunal angelägenhet, så att beslutanderätt om villkor och sätt för sådan verkställighet tillkomme kommunala myndigheter.

Samma uttalande som beträffande förste stadsfogden göres av kommitté också i fråga om tredje stadsfogden. Denne har dock att indriva, förutom i Stockholm påförda kommunalutskylder samt vissa avgifter med kommunal karaktär, jämväl alla i Stockholm debiterade kronoutskylder.

Vidare anse kommitté andre stadsfogden utöva en verksamhet, som mera tillhör statens intressesfär. Detta omdöme torde knappast i sin allmänhet godkännas av den offentliga meningen, och särskilt icke i vad angår den största gruppen av de till denne stadsfogde hörande ärenden, den som avser indrivning av utskylder och liknande avgifter åt främmande kommuner. (Jfr tabellen å sid. 36. Enligt lönerogleringskommittén tillhandakomna ytterligare upplysningar rörande de under år 1913 till andre stadsfogden inkomna 32 028 ärendena avsågo av dem: 12 017 kommunal-

municipal-, präst- m. fl. liknande utskylder; 8 447 kronoutskylder; 6 456 verkställighet av beslut och utslag i brottmål samt 5 108 övriga ärenden.) Den berörda största gruppen av ärenden uppfattas säkerligen i allmänhet, i överensstämmelse med gällande rätts otvivelaktiga ståndpunkt, såsom innefattande klart kommunala angelägenheter, ehuru väl i vissa fall statens befattningshavare kunna komma att mot särskild ersättning anlitas för deras slutliga bevakande.

Om än till andre stadsfogdens befattning även höra ärenden, som utgöra statliga angelägenheter (åtgärder för verkställighet av utslag i brottmål, indrivning av kronoutskylder i visst fall, m. m.), synes dock sålunda utredningskommitterades allmänna omdöme beträffande denne stadsfogde, att han »kan sägas utöva en verksamhet, som mera tillhör statens intressesfär», till sin giltighet tvivelaktigt eller i allt fall osäkert såsom beroende av växlingar i frekvensen för olika grupper av ärenden och även möjligen andra, förändring underkastade omständigheter. Detsamma måste ock gälla den följd beträffande avlönanDET av de under andre stadsfogden lydande utnättningsmän, som skulle härledas ur detta omdöme, nämligen att staten ägde skyldighet att vidkännas kostnaden därför.

Ett godtagande av denna följsats såsom bindande torde emellertid under för närvarande rådande förhållanden så mycket mindre kunna påyrkas, om man erinrar sig, att otvivelaktigt statliga angelägenheter kunna genom lagstiftningen vara hänvisade att handhavas på kommunernas bekostnad, samt att så just är händelsen för rikets städer i allmänhet i fråga om den andre stadsfogden i Stockholm tillagda befattning med verkställighet av utslag i brottmål, indrivning av kronoutskylder, debiterade på annan ort, m. fl. ärenden. Vad sist nämnts är ju också fallet beträffande bland annat den till tredje stadsfogden i Stockholm hörande indrivning av kronoutskylder.

Med hänsyn till vad i det föregående anförts, särskilt i anledning av omförmälda kommunala kommitterades yttrande och förslag, synes det löneregleringskommittén, som om man närmast skulle ledas till den ståndpunkten, att under rådande förhållanden kostnaden för avlönanDE av de hos andre stadsfogden anställda exekutionsbetjante borde liksom avlöningskostnaden för övrig exekutionsbetjäning i Stockholm falla på staden själv.

Vid de tillfällen, då Riksdagen vägrat bifall till gjord framställning om ökning av anslaget till exekutionsbetjäningens i Stockholm avlöning, har även Riksdagen antagit eller åtminstone ifrågasatt såsom den egentligen riktiga den meningen, att Stockholms stad hade att själv vidkännas kostnaden för denna avlöning. Riksdagen har framhållit, hurusom (i allmänhet) rikets övriga städer ägde att bära utgifterna för exekutionsväsendet därstädes, samt förklarar, att, då därtill komme, att Stockholms stad i motsats till städerna i övrigt vore särskilt gynnad med ett anslag för dess exekutionsbetjäningens avlöning, Riksdagen så mycket hellre saknade anledning att bifalla nämnda framställningar.

Nu omförmälda ståndpunkt synes också vara fullt konsekvent, så länge man uteslutande fäster sig vid Stockholms egenskap av stad. Likställighet mellan Stockholm och rikets övriga städer i allmänhet påkallar då uppenbarligen, att Stockholm får vidkännas utgifterna för sådana allmänna angelägenheter, som det enligt gällande ordning ovedersägligen åligger andra städer att bekosta.

Emot den av Riksdagen sålunda angivna uppfattningen hava emellertid erinringar i olika avseenden gjorts gällande från deras sida, som, utan att åberopa en statens rättsliga plikt att bestrida kostnaden för exekutionsbetjäningens i Stockholm avlöning, likväl anse staten böra ensam vidkännas denna avlöningskostnad, åtminstone till den omfattning, varom här är fråga. Dessa erinringar synas kunna till det väsentliga sammanfattas sålunda.

Vid överståthållardömets inrättande år 1634 och sedermera allt framgent har detsamma i det hela likställts med rikets län vart för sig. Denna likställighet i huvudsak har städse funnit uttryck såsom grund för lagstiftning och administrativa åtgärder. Allenast såsom en av givna faktiska förhållanden påkallad praktisk följd — väl mestadels sammanhängande därmed, att, såsom det i 1634 års regeringsform heter, överståthållaren i Stockholm »haver intet land eller landfolk under sig» utan till ämbetsområde fått uteslutande en stad, därtill rikets största och huvudstad — har lantregeringsenheten överståthållardömet kommit att på en och annan punkt av den administrativa organisationen förete en modifikation i jämförelse med de övriga lantregeringsenheterna, länen.

En sådan punkt har förelegat inom exekutionsförvaltningen. I överståthållardömet var överståthållarämbetet såväl över- som underexekutor. Inom länen åter var väl länsstyrelsen (undantagandes beträffande två städer) överexekutor, men särskilda underexekutorer funnos både för landsbygden och för städerna — för de senare deras magistrater. Denna olikhet ägde bestånd, till dess nya utsökningslagen med år 1879 trädde i kraft.

I sammanhang därmed att då i rikets övriga städer i allmänhet överexekutorsbefattningen övertogs av magistraten, överlämnades såväl i dessa städer som i Stockholm underexekutorsgöromålen åt nyinrättade, av kommunen avlönade stadsfogdetjänster. I överståthållarämbetet såsom exekutiv myndighet inskötos sålunda två stadsfogdar-underexekutorer, vilka avlönades av staden; men till avlöning åt de dessa stadsfogdar underställda exekutionsbetjante liksom åt tjänstemännen i det egentliga kansliet utgick fortfarande såsom förut anslag av statsmedel.

Det kan sålunda sägas, att staten alltsedan äldre tider anvisat medel för avlöning åt de egentliga exekutionsbetjante i Stockholm. Och statens skyldighet att därmed fortfara har tid efter annan av Riksdagen erkänts genom beviljande av ökning av det anvisade anslaget för förhöjning av denna avlöning eller för inrättande av nya exekutionsbetjantsysslor.

I betraktande av vad sålunda erinrats, borde staten vidkännas skyldighet att bestrida kostnaden för avlöning av exekutionsbetjäningen i Stockholm samt i allt fall och så mycket hellre av de exekutionsbetjante, om vilka nu är fråga.

Beträffande nu omförmälda erinringar, såvitt de innefatta, att avlöningsskyldigheten av ålder ålegat statsverket samt att denna skyldighets fortvaro jämväl på senare tider erkänts av representationen, får lönerogleringskommittén hänvisa till vad ovan i dessa hänseenden yttrats i anledning av den utav statskontoret omfattade åsikt i förevarande ämne.

Vidkommande åter det åberopade förhållandet, att överståthållarämbetets förvaltningsområde städse varit och allt fortfarande är att i det hela jämnställa med ett län, så synes detta förhållande icke kunna fränkännas en viss betydelse i riktning av statsmedels anvisande för avlöning till exe-

kutionsbetjäningen i Stockholm. Ser man till, huru inom ett län enligt nuvarande ordning kostnaderna för de exekutiva ärendenas förvaltning fördela sig emellan staten och kommunerna, så visar sig följande.

I länets städer utövas i allmänhet överexekutorsbefattningen av magistraten, eventuellt enligt Konungens förordnande av viss ledamot därav, underexekutorsgöromålen däremot av stadsfogde eller den han enligt vederbörliga föreskrifter satt i sitt ställe. Alla dessa, såvitt de äro ordinarie befattningshavare, avlönas av stadskommunen ensam. Vad nu sagts om behörig exekutiv myndighet i stad gäller såsom regel. Rörande de avvikelser därifrån, som författningssenligt förekomma, torde icke vara nödigt att här lämna redogörelse (jämför utsökningslagen § 1 samt kungl. förordningarna den 10 augusti 1877 om nya utsökningslagens införande, § 23, och den 12 juli 1878 angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna avgifter m. m.).

För länets landsbygd åter är Kungl. Maj:ts befallningshavande överexekutor, och underexekutors göromål handhas av kronofogde resp. vederbörligen förordnad länsman eller annan av befallningshavanden godkänd person eller ock under vissa förhållanden fjärdingsman. De ordinarie eller med motsvarande förordnande försedda innehavarna av nu nämnda befattningar få sin avlöning av statsmedel, allenast med undantag av fjärdingsmännen, vilka avlönas av kommunen.

Tar man i sikte ett län i dess helhet, framgår således, att dess befattningshavare med exekutoriska uppgifter avlönas dels med kommunala och dels med statsmedel, ävensom att, om man tänker endast på handhaverna av underexekutorsgöromålen, förhållandet är det nämnda även med avseende å dem.

Då nu överståthållardömet är att jämnställa med län, har det förhållande, som inom länen äger rum i fråga om bestridandet av kostnaderna för underexekutorsgöromålens besörjande, också fått göra sig gällande inom överståthållardömet — med andra ord, statsverket har vidkänts en del av kostnaden för avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm. Att så sker, äger således sin förklaring i överståthållarämbetets historiskt givna ställning. Ty fäste man sig allenast vid den omständigheten, att Stockholm är en stad, och fördenskull jämförde dess förhållanden endast med

övriga städers, så hade man förbisett det faktum, att överståthållardömet städse varit att jämnställa med ett län.

Löneregleringskommittén kan däremot icke finna, att Stockholms egenskap att såsom lantregeringsenhet motsvara ett län skulle kunna anses berättiga den slutsats, att staten borde ensam åtaga sig all den sistnämnda avlöningskostnaden. Längre än till att motivera ett bidrag till denna kostnad räcker, enligt löneregleringskommitténs uppfattning, i varje fall icke Stockholms berörda egenskap.

Emellertid har även uppfattningen, att i anslutning till de historiska förhållandena bidrag från statens sida skäligen fortfarande borde utgå, blivit satt i tvivel under åberopande av, att fjärdingsmännen, vilka för länens landsbygd skulle utgöra motsvarigheten till andre stadsfogdens i Stockholm exekutionsbetjante, erhöle avlöning av kommunernas medel. Detta inkast föranleder kommittén att anföra följande.

Det är riktigt, att en del åligganden av dem, som tillhöra fjärdingsmannasysslan, äro desamma, som tillkomma sistnämnda exekutionsbetjantes befattning. Dessa för de båda tjänstekategorierna enahanda åligganden utgöras huvudsakligen av följande grupper av ärenden, nämligen:

a) indrivning, genom avfordrande av godvillig betalning och eventuellt genom utmätning av lös egendom, utav dels sådana krono- och kommunalutskylder samt avgifter till folkskola, kyrka eller prästerskap, som blivit debiterade å ort utom vederbörande distrikt, och dels andra allmänna avgifter, expeditionslösen, ersättningar m. m., om vilka förmåles i kungl. förordningen den 12 juli 1878 angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna avgifter m. m.,

b) indrivning, genom krav på godvilligt erläggande, av böter och viten ävensom eventuellt den betalningsskyldiges införpassande till fångvårdsanstalt för undergående av förvandlingsstraff,

c) indrivning, genom avfordrande av godvillig betalning, utav ersättningar i åtskilliga fall, då dessa förskotterats av statsmedel, och

d) delgivning av stämningar, kallelser, kommunikationer m. m.

De nu nämnda för fjärdingsmän och ifrågavarande exekutionsbetjante gemensamma grupper av göromål utfylla i det allra närmaste om-

fånget av de senares tjänsteåligganden. Så är däremot icke förhållandet i fråga om fjärdingsmännen.

Enligt gällande instruktion m. fl. stadganden har en fjärdingsman att utöver nyss angivna göromål ombesörja eller biträda vid en mångfald olika uppgifters handhavande. Såsom exempel på dylika uppgifter må nämnas: verkställighet av domar och utslag i allmänhet, beivrande av brott, verksamhet i ordnings-, säkerhets- och sundhetspolisens intresse, närvaro vid marknader, auktioner och andra tillfällen av större folksamling, värnpliktigas inskrivning och mönstring, truppers tåg och inkvartering, fortskaffande av fångar i egenskap av extra fånggevaldiger, tillsyn över lösdrivare och bettlare, tillsyn å vägar, broar och färjor, åtgärder i anledning av smittosamma kreaturssjukdomar, eldsvåda, översvämning m. fl. liknande händelser, åtgärder för och i anledning av mantalsskrivning, utdelning av debetsedlar samt indrivning, eventuellt genom utmätning av lös egendom, av sådana utskylder till kronan, kommun, folkskola, kyrka eller prästerskap, som debiterats inom vederbörandes tjänsteområde.

Med anledning av det, enligt vad nu påpekats, betydligt större omfång, som fjärdingsmännens verksamhet äger i jämförelse med de ifrågavarande exekutionsbetjäntes, kan frågas, dels i vad mån de åligganden, som äro gemensamma för nämnda båda kategorier av befattningshavare, representera olika stor myckenhet arbete för den ena och för den andra av dem, dels ock huru den i följd av samma åligganden för fjärdingsmannen uppkommande arbetskvantiteten förhåller sig till hans av övriga tjänsteuppgifter orsakade arbete.

Beträffande den förra av dessa frågor är till en början att säga, att de nämnda gemensamma åliggandenas förrättande ej blott nästan helt och hållet upptager de ifrågavarande exekutionsbetjäntes arbetstid i tjänsten utan visat sig icke kunna av det nuvarande antalet betjante, tio, medhinnas inom författningsenlig tid (se överståthållarämbetets förut refererade skrivelse den 21 oktober 1913). Andre stadsfogden själv har enligt inhämtad uppgift sedan lång tid av övriga tjänstegöromål varit förhindrad att i något fall verkställa ett exekutivt ärende av beskaffenhet, att dess förrättande kunnat överlämnas till exekutionsbetjänt.

Att omförmälda gemensamma åligganden skulle i samma grad, som nu nämnts beträffande exekutionsbetjante, upptaga fjärdingsmännens tjänstetid, är uteslutet redan av den grund, att dessa ju hava att besörja en mångfald andra tjänsteuppgifter. Därtill, att fjärdingsmännen sålunda äro mindre betungade med här avsedda göromål än ifrågavarande exekutionsbetjante, bidraga olika omständigheter.

I sådant hänseende är till en början att erinra, att Stockholms stad har större befolkning än de flesta länen samt att denna befolkning företer stor s. k. rörlighet i avseende på hemvist. Dessa förhållanden medföra, att, enligt vad med visshet antages, i Stockholm det absoluta antalet ärenden av gemensam beskaffenhet är större än i de allra flesta av rikets län. Detta absoluta antal ärenden fördelas i sin helhet mellan ifrågavarande tio exekutionsbetjante till besörjande inom deras kompetens. Ty, såsom förut anmärkts, andre stadsfogden har sedan lång tid på grund av andra tjänsteuppgifter ej varit i tillfälle att själv taga befattning med sådan verkställighet, som kan överlämnas till hans exekutionsbetjante.

Jämföres denna sakens ställning i Stockholm med förhållandet inom ett läns landsbygd, så är närmast att erinra, hurusom antalet fjärdingsmän inom länet är väsentligt större än det hittillsvarande och jämväl det av överståthållarämbetet nu ifrågasatta antalet exekutionsbetjante hos andre stadsfogden, då ju enligt regeln varje socken har åtminstone en fjärdingsman. Härtill kommer emellertid, att ingalunda hela det inom länets landsbygd förekommande antalet gemensamma ärenden fördelas mellan länets fjärdingsmän. En del av dessa ärenden besörjas nämligen omedelbart av kronofogde eller länsman. Härutinnan är av betydelse följande förhållande i avseende särskilt å den mycket betydande grupp inom ifrågavarande ärenden, som avser indrivning av kommunalutskylder och församlingsavgifter till prästerskapet, debiterade inom främmande kommuner.

De stadganden om rätt till provision för indrivning av dylika utskylder eller avgifter, som innehållas i 6 § av kungl. förordningen den 12 juli 1878 angående förändrade föreskrifter om utmätning för krono- eller kommunalutskylder, allmänna avgifter m. m, sådan denna paragraf lyder enligt kungl. förordningen den 4 december 1908, tillämpas i Stockholm så, att all genom sådan indrivning intjänad uppborndsprovision eller

annan avgift för underlåten likvid oavkortad tillfaller andre stadsfogden såsom del av hans avlöning. Beträffande motsvarande indrivning å länens landsbygd gäller däremot, att kronofogde behåller hela provisionen eller avgiften, endast om han själv verkställt indrivningen. Har han anlitat länsman eller fjärdingsman, äger denne åtnjuta hälften därav. Och har länsman, till vilken kronofogde överlämnat indrivningen, i sin ordning för densammas verkställande anlitat fjärdingsman, så tillkommer hälften av den stadgade uppboördsprovisionen eller avgiften oavkortad denne.

Nu berörda olikhet innefattar en förklaring till det förhållande, att å länens landsbygd indrivning av utskylder och dylikt åt främmande kommun ingalunda alltid överlämnas åt fjärdingsmännen. En säkerligen ej oväsentlig, ehuru väl på olika orter olika stor del av ifrågavarande indrivningsärenden besörjes sålunda på landsbygden genom statsavlönade befattningshavare.

Det må vidare i detta sammanhang framhållas, att olikheten i sportelhänseende emellan ifrågavarande exekutionsbetjäntes och fjärdingsmännens villkor går längre än som redan blivit nämnt. Dessa exekutionsbetjante hava icke rätt till någon sportel i annat fall, än då förekommande förrättning är att anse såsom en förrättning i enskilt mål och av beskaffenhet att ersättning därför utgår, t. ex. uttagande av expeditionslösen. Fjärdingsmännen åter åtnjuta icke blott sportelrätt i samma fall som exekutionsbetjanten enligt vad nyss nämndes, utan ock därutöver rätt till ersättning för åtskilliga andra förrättningar inom deras kompetens t. ex. för biträde vid verkställighet av domar och utslag i allmänhet; och utgår denna ersättning jämväl i vissa fall av statsmedel. (Se kungl. kungörelserna den 17 maj 1867 och den 30 december 1863 samt kungl. förordningar den 12 juli 1878.)

Beträffande den nu särskilt behandlade gruppen av de gemensamma åliggandena — den som avser indrivning av kommunalutskylder och avgifter till prästerskapet, påförda i främmande kommun — torde det, enligt vad ovan anförts, vara påtagligt, att det av denna ärendesgrupp påkallade arbete är betydligt större för exekutionsbetjanten i Stockholm än för fjärdingsmannen. Att den sålunda uppkomna olikheten i arbetsmängd

för de två kategorierna av befattningshavare skulle utjämnas genom övriga grupper av de gemensamma åliggandena, synes ingalunda kunna antagas. Snarare vill det på grund av olika omständigheter förefalla mycket sannolikt, att sådana ärendesgrupper som t. ex. delgivningar, åtgärder för in-drivning av böter och viten m. fl. förorsaka mera arbete för exekutionsbetjänten än för fjärdingsmannen. De för båda gemensamma åliggandena torde alltså säkerligen representera en avsevärt större arbetskvantitet för den förre än för den senare.

Vidkommande härefter spørsmålet om, huru den av berörda gemensamma åligganden för fjärdingsmannen uppkommande arbetsmängden förhåller sig till det arbete, som orsakas av hans övriga tjänsteuppgifter, så hör väl i saknad av statistisk utredning härutinnan icke något bestämt uttalande göras. Men med stöd av gällande instruktion för fjärdingsmän och allmän erfarenhet torde dock kunna sägas, att dessa övriga tjänsteuppgifter representera en ej oväsentlig del av hela det arbete, som åtföljer fjärdingsmannabefattningen.

Såsom i viss mån sammanfattande den i det föregående gjorda jämförelsen mellan de andre stadsfogden i Stockholm underställda exekutionsbetjante och fjärdingsmännen kan alltså sägas:

att fjärdingsmännen, i motsats till ifrågavarande exekutionsbetjante, hava att fullgöra en mängd betydande tjänsteuppgifter utöver dem, som äro gemensamma för fjärdingsmännen och ifrågavarande exekutionsbetjante;

att de gemensamma tjänsteåliggandena representera en betydligt större arbetskvantitet för exekutionsbetjänten än för fjärdingsmannen, vilket förhållande finner sitt uttryck däruti, att dessa åligganden taga i det närmaste allt den förres arbete i tjänsten i anspråk, medan så icke är fallet för fjärdingsmannen;

att sistberörda förhållande sammanhänger bland annat därmed, att en del av de till sin art gemensamma ärendena på landsbygden besörjes, icke av fjärdingsmännen, utan av kronofogde och länsman;

att den ekonomiska börda för landskommunerna, som fjärdingsmannaaavlöningen utgör, lättas därigenom att fjärdingsmännen äga rätt till

ersättning, i vissa fall av statsmedel, för särskilda förrättningar (sportler) i större omfattning än ifrågavarande exekutionsbetjante;

att den kommunala avlöningen till fjärdingsmännen avser jämval en mängd andra tjänstebestyr än sådana, som äro gemensamma för dem och nämnda exekutionsbetjante; samt

att den avlöning, som över huvud taget på landsbygden utgår för besörjande av de till sin art gemensamma ärendena, delvis bestrides av statsmedel, i det städse en del, större eller mindre, av dessa ärenden handhaves omedelbart av helt och hållet statsavlönade befattningshavare, kronofogde och länsman.

I betraktande av vad sålunda framgått utav den gjorda jämförelsen torde det förhållandet, att den egentliga lönen till fjärdingsmännen helt och hållet bestrides med kommunernas medel, icke kunna anses såsom avgörande till förmån för den meningen, att motsvarande avlöning till andre stadsfogdens i Stockholm exekutionsbetjante bör bekostas uteslutande av Stockholms stad. Tvärtom torde man, i överensstämmelse med vad ock härovan framhållits, finna den omständigheten, att de göromål, vilka i Stockholm helt och hållet falla på dessa exekutionsbetjante, på landsbygden till en del ombesörjas av uteslutande statsavlönade tjänstnehavare, utgöra ett stöd för den uppfattningen, att statsverket borde bära en del av kostnaden för samma göromåls handhavande även i Stockholm.

I detta samband bör emellertid framhållas, vilken betydelse för det förevarande ämnet de historiska förhållandena beträffande Stockholms överståthållardöme måste tillerkännas.

Till att uti den nyss härovan angivna omständigheten se ett betydelsefullt stöd för sist angivna uppfattning i fråga om statsverkets deltagande i kostnaden för de nämnda göromåls handhavande i Stockholm torde man nämligen äga fullt fog allenast under den förutsättning, att man tillbörligen beaktar den ställning i administrativt hänseende, som Stockholm genom århundraden intagit och alltjämt intager, samt de anslagsbeviljande statsmyndigheternas därav influerade hållning till frågan om anslag av statsmedel till exekutionsbetjäningen därstädes.

Tänkte man sig nämligen, att någon annan större stad i nuvarande tid skildes från länet och bildade en fristående enhet, i lämpliga befunna

avseenden likställd med ett län, så skulle man säkerligen icke i den inträdda förändringen finna tillfyllestgörande skäl för statens övertagande, helt eller delvis, av den förut av staden ensam bekostade avlöningen åt sådana dess befattningshavare, vilka till tjänsteuppgifter motsvarade andre stadsfogdens i Stockholm exekutionsbetjante.

Beträffande åter Stockholm gäller frågan icke, huruvida statsverket skall övertaga, i större eller mindre omfattning, en börda, som det aldrig förut burit. Här rör sig däremot spörsmålet om, huruvida skäl föreligger för att staten nu bör bryta det historiska förhållandet, att den i visst samband med Stockholms nyss antydda ställning i administrativt hänseende från början påtagit sig och sedermera alltjämt burit en utgift för ett visst ändamål.

I nämnda ställning för Stockholm ligger nämligen förvisso ursprunget därtill, att staten alltifrån början kom att vidkännas kostnad för exekutionsväsendet därstädes. Denna kostnad synes till någon tid hava täckt utgifterna för ändamålet. Sedan emellertid de senare stegrats, har staten vidare vid olika tillfällen och även i jämförelsevis senare tid åtagit sig ökad kostnad, ehuru väl icke i större mån, än att jämväl kommunens medel i stigande grad måst tagas i anspråk. Staten har aldrig helt undandragit sig kostnad för exekutionsbetjäningen i Stockholm, men denna kostnad har med tiden antagit karaktären av ett blott bidrag.

De förhållanden, vilka sålunda under tidens lopp varit rådande beträffande den del av överståthållarämbetets kansliavdelning, som det lägre exekutionsväsendet utgör, hava ägt sina noggranna motsvarigheter i fråga om båda de andra avdelningarna inom ämbetet, oppbördsverket och polisväsendet. Såsom här förut givna historiska framställningar giva vid handen, hava sedan långt förgångna tider statsmedel utgått för verksamheten inom envar av dessa sistnämnda avdelningar, och dessa statsanslag hava med tiden antagit en allt bestämdare karaktär av allenast bidrag till täckande av de alltjämt stigande kostnaderna.

I det nu särskilt föreliggande spörsmålet om statsanslag för exekutionsbetjäningen i Stockholm kan det alltså sägas, att det i realiteten är bidragsståndpunkten, som staten sedan länge intagit.

Den gamla post bland statsutgifterna, som avsåg nämnda betjäningsavlöning, har såsom antytt aldrig indragits eller, såvitt känt är, ens föreslagits till indragning, utan har Riksdagen i motsats härtill vid skilda tillfällen medgivit ökning av denna utgiftspost. Dessa förhållanden visa, att, ehuru väl Riksdagen under senare tider vägrat ytterligare ökning eller begärt utredning, innan dylik ökning kunde beviljas, så är dock den intill närvarande stund gällande ståndpunkten den, vilken ovan betecknats såsom bidragsståndpunkten.

Då nu icke någon ny omständighet inträffat, som skulle kunna anses fordra indragning av det för närvarande från statsverket utgående bidraget till exekutionsbetjäningens i Stockholm avlöning, men däremot företagna undersökningar av hithörande förhållanden enligt nuvarande ordning synas erbjuda positiva stöd för bibehållandet av ett sådant bidrag, samt därigenom en obruten överensstämmelse med de historiska förhållandena beträffande överståthållardömet skulle upprätthållas, så har löneregeringskommittén trots sig böra stanna vid den meningen, att statsverket bör fortfarande lämna *bidrag* till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm.

Denna mening anser löneregeringskommittén böra bliva gällande under nu överskådliga förhållanden och särskilt så länge icke någon mera fullständig reglering av statens och Stockholms stads inbördes ekonomiska förhållanden, åtminstone beträffande överståthållarämbetet i dess helhet, blivit åvägabragt. Att söka verkställa den helt visst mycket mångsidiga och omfattande utredning, som skulle krävas såsom grund för ett förslag i syfte av en dylik reglering, torde falla utom de uppgifter, vilka kunna anses tillkomma löneregeringskommittén. Och kommittén har så mycket hellre måst avvisa tanken att i nu föreliggande fråga upptaga ett sådant arbete, som detsamma icke rymmes inom det kommittén däri givna uppdrag.

Till fastställande av innebörden av den mening, löneregeringskommittén alltså omfattar, är att erinra om vad i det föregående anförts rörande den aktuella omfattningen av förevarande fråga.

Den förut omförmälda, av överståthållarämbetet och stadsfullmäktige tillsatta kommittén hade förordat, att Stockholms stad borde svara för all

avlöning åt de under första och tredje stadsfogdarna lydande exekutionsbetjante, men däremot såsom sin åsikt uttalat, att skyldigheten att avlöna de andre stadsfogden underställda exekutionsbetjante borde åligga staten.

Överståthållarämbetet har uti sin hemställan till Kungl. Maj:t i ämnet utgått från vad utredningskommittén ansett och fördenskull framställt endast begäran om medel för sistnämnda exekutionsbetjantes avlöande.

Vid dessa förhållanden har lönerogleringskommittén utgått från, att beträffande skyldigheten att avlöna exekutionsbetjäningen i Stockholm meningsskiljaktighet mellan staten och staden föreligger allenast i vad angår avlöningen till de under andre stadsfogden lydande exekutionsbetjante. Då lönerogleringskommittén förordar ett avlöningsbidrag av statsmedel, avses alltså därmed endast dessa exekutionsbetjantes avlöande.

Överståthållarämbetet har nu uti sin ifrågavarande skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om beredande av det belopp av statsmedel, som erfordras för att täcka utgifterna enligt ett av ämbetet uppgjort förslag till kostnadsstat för avlöande av sistnämnda exekutionsbetjante, beräknad efter tillika angivna grunder.

Denna hemställan innebär således, att statsverket, som för närvarande lämnar Stockholms stad ett bidrag till dess exekutionsbetjäningens avlöning, skulle övergå till att ansvara för avlöningskostnaden för 14 hos andre stadsfogden anställda exekutionsbetjante (utmätningmän) enligt specificerad avlöningsstat. Emellertid har ämbetet på förut angiven grund föreslagit, att det utöver nu utgående bidrag erforderliga statsanslaget måtte tills vidare beredas endast på extra stat.

Vad överståthållarämbetet sålunda hemställt, kan lönerogleringskommittén av olika skäl icke biträda.

I främsta rummet är att anmärka, att de ifrågavarande exekutionsbetjantes förvandling till uteslutande statsavlönade befattningshavare, på sätt överståthållarämbetets förslag innebär, uppenbart icke står i överensstämmelse med den bidragsständpunkt, som lönerogleringskommittén för statens vidkommande enligt det föregående förordat.

De synpunkter, som höra bestämma kostnaden för avlöningen till personer, vilka avlönas uteslutande med statsmedel, äro enligt sakens natur ofta väsentligt skilda från dem, vilka kunna tillerkännas avgörande inverkan, då det gäller att fastställa storleken av ett bidrag, som må finnas höra av statsverket lämnas till bestridande av utgifterna för avlöning av befattningshavare i kommuners eller enskildas tjänst. Helt andra och på helt annat sätt bindande anspråk beträffande ifrågavarande personers avlöningsförhållanden skulle tydligen med fog kunna uppställas, om överståthållarämbetets hemställan vunne förverkligande, än om statsverket bibehåller sin ställning såsom allenast bidragsgivare.

Att ett statens bidrag till exekutionsbetjäningens i Stockholm avlöning gäves den formen, att staten helt övertog avlöning av andre stadsfogdens exekutionsbetjante, skulle alltså givetvis komma i strid med själva de grundsatser, som innefattas uti att blott ett bidrag till avlöningskostnaders bestridande lämnas.

Vidare kan icke förbises det otillfredsställande uti ifrågavarande befattningshavares ställning till deras över- och sidoordnade, som skulle bliva en följd av genomförandet av överståthållarämbetets hemställan. Under det att den överordnade, stadsfogden, avlönedes helt och hållet av staden, finge hans underordnade sin avlöning uteslutande av staten. Då sålunda olika myndigheter komme att utöva bestämmande inflytande på den enes och den andres avlönings- och säkerligen även tjänsteförhållanden i allmänhet, synes det ingalunda uteslutet, att en ogynnsam återverkan härav på själva tjänstens förrättande skulle kunna yppa sig. Och då bland inbördes sidoordnade befattningshavare (de under de särskilda stadsfogdarna lydande exekutionsbetjante) den ena delens löne- och tjänstevillkor bestämdes efter normer, vilka, enligt vad känt är, kunna vara i viktiga hänseenden skiljaktiga från dem, som legat till grund för fastställandet av motsvarande villkor för den andra delen, synes det, som om däruti lätt nog kunde finnas anledningar till missnöje och bristande stabilitet inom personalen med en i olika riktningar ofördelaktig inverkan.

Det torde icke vara erforderligt att ytterligare utföra de invändningar, som kunna riktas mot ett statens övertagande i allo av avlöning utav de under andre stadsfogden ställda exekutionsbetjante. Löneregleringskom-

mittén tvekar emellertid icke att med stöd av det redan anförda uttala sig för bibehållandet av karaktären av bidrag hos de statsmedel, som må komma att, enligt vad kommittén förordat, fortfarande anslås till exekutionsbetjäningens i Stockholm avlöning i syfte, att desamma må användas uteslutande till de sist nämnda betjantes avlöning.

Vad angår överståthållarämbetets förslag, att det för de ifrågavarande exekutionsbetjäntetjänsterna erforderliga ytterligare statsanslag måtte tills vidare beviljas å extra stat, så erinras, att förslaget av ämbetet förklaras föranlett därav, att dessa tjänsters uppförande på ordinarie stat ej kunde förväntas förr än i samband med en motsedd reglering av överståthållarämbetets kansliavdelning, till vilken tjänsterna i någon mån kunde anses höra. Detta förslag utgår nu från, att statsverket, på sätt ämbetets hemställan avser, komme att i allo övertaga avlöandet av tjänsterna i fråga.

Därest emellertid så icke sker, men däremot fortfarande statens melankomst får karaktär av ett bidrag, bortfaller tydligen anledningen att låta de medel, som enligt överståthållarämbetet vore erforderliga utöver det hittillsvarande ordinarie anslaget, utgå allenast å extra stat. Skulle en förhöjning av bidraget av Riksdagen beslutas, synes denna naturligtast böra beviljas i form av ökning av det ordinarie anslaget.

I denna ordning kommer löneregleringskommittén till själva anledningen till det förevarande ärendets återupptagande på sätt som skett — behovet av ökade medel för avlöning åt exekutionsbetjante under andre stadsfogden.

Beträffande behovet av ökat antal sådana betjante har löneregleringskommittén intet att erinra emot eller lägga till den av överståthållarämbetet därutinnan förebragta utredning. Genom densamma synes det kommittén vara ådagalagt, att de åligganden, som till följd av gällande föreskrifter om fördelning av göromålen emellan stadsfogdarna i Stockholm (kungl. kungörelsen den 15 september 1911) tillkomma ifrågavarande exekutionsbetjante, icke kunna tillfredsställande besörjas av ett mindre antal dylika än överståthållarämbetet antagit eller således fjorton.

Vidkommande storleken av den avlöning, som skäligen bör tillkomma nämnda fjorton exekutionsbetjante, är det utom fråga, att det nu utgående, av 1880 års Riksdag för första gången till 12,200 kronor bestämda anslaget blivit alltmera otillräckligt för avlöning av den för andre stadsfogdens göromål behöfliga exekutionsbetjäningen.

Bör då statsverket bistå vid mötandet av denna växande otillräcklighet och sålunda höja sitt bidrag samt, i jakande fall, huru mycket?

Med den av löneregleringskommittén förordade ståndpunkt i själva den primära frågan, huruvida överhuvud taget statsmedel böra utgå till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm, överensstämmer onekligen bäst, att storleken av statens bidrag icke förbliver opåverkat av en oundviklig stegring av kostnaden för avlöning till andre stadsfogdens exekutionsbetjante.

Väl är det så, att, då dessa exekutionsbetjante framgent bibehållas såsom i allo Stockhoms stads befattningshavare, det närmast och ytterst tillkommer staden att vid behov av ökat antal dylika betjante eller vid ökning av annan anledning av lönekostnaden för dem svara för denna kostnadsökning.

Men om, å andra sidan, de skäl få gälla, som enligt vad i det föregående anförts tala för, att staten bör lämna ett bidrag för dessa befattningshavares avlöning, så torde icke någon omständighet vara påvisad, som skulle innebära, att detta bidrag ej får överstiga det år 1880 beviljade beloppet 12,200 kronor. Och med den historiska utvecklingen av spörsmålet om statsmedels anvisande för ifrågavarande ändamål överensstämmer det tydligen mera, att, sedan till följd av förändringar i de på kostnaderna för ändamålet inverkan förhållandena en stegring av dessa kostnader oundvikligen gjort sig gällande, staten också vidkännes en höjning av sitt bidrag. Sådan höjning har enligt Riksdagens beslut skett tidigare, då ställningen motsvarade den nu inträdda, och någon ny omständighet av natur att påkalla en motsatt hållning från Riksdagens sida synas verkställda utredningar icke hava påvisat.

På nu antydda grunder anser sig löneregleringskommittén böra tillstyrka, att höjning av det nuvarande anslaget till exekutionsbetjäningens i Stockholm avlöning beviljas för genomförande av erforderlig ökning i

antalet exekutionsbetjante under andre stadsfogden samt av lönereglering för dem.

I fråga om huru stor förhöjningen av statsanslaget bör bliva, är till en början självfallet, att en högsta gräns för höjningen sättes av det behov, som föranlett överståthållarämbetets framställning i ämnet.

Detta behov, om vilket i berörda framställning lämnas närmare utredning, anses av överståthållarämbetet påfordra en ökning med 17,800 kronor av de till exekutionsbetjäningens i Stockholm avlöning nu utgående statsmedel (12,200 kronor). De grunder, med åberopande av vilka överståthållarämbetet kommit till nämnda belopp såsom det erforderliga, innebära, enligt vad förut är omförmält, bland annat: att de under andre stadsfogden lydande exekutionsbetjantes antal ökas från nuvarande 10 till 14; att staten åtager sig ansvaret i allo för avlölandet av dessa fjorton betjante; samt att deras avlöningsförmåner bestämmas med hänsyn till vad i sådant avseende tillkomme vissa av staden avlönade befattningshavare, med vilka de kunde anses vara att jämnställa, i vilket hänseende deras avlöning syntes böra fastställas till motsvarighet mot avlöningen åt vissa stadens poliskonstaplar.

Mot överståthållarämbetets uppfattning, att det erforderliga minsta antalet av dessa exekutionsbetjante utgjorde fjorton, har löneregleringskommittén, såsom redan nämnts, icke någon erinran att framställa. Däremot kan kommittén, såsom också förut omförmälts, icke tillstyrka, att ansvaret för dessa exekutionsbetjantes avlölande lägges på statsverket, utan förordar kommittén, att de bibehållas i ställningen såsom Stockholms stads befattningshavare och att i överensstämmelse därmed de statsmedel, som i ändamål att användas till deras avlölande må anslås, få förut angiven karaktär av bidrag.

I visst samband med vad sålunda förordats står vidare det förhållandet, att för staten-bidragsgivaren icke kunna anses föreligga bindande skäl för att tillägga avlöningarna till vissa andra grupper av stadens befattningshavare normerande inverkan på storleken av statsbidraget. Naturligt är ju, att — såsom ock faktiskt äger rum — andra synpunkter och mått kunna läggas till grund för Stockholms stads avlöningssystem än dem, som finnas böra vara

avgörande för storleken av ett statsverkets bidrag sådant som det ifrågavarande. Särskilt torde det befinnas naturligast och riktigast att, vid hänsynstagande till jämnställda befattningshavares avlöningsförmåner för utfinnande av den lämpliga storleken av statsbidraget i fråga, statens egna befattningshavare, men icke kommunala eller enskilda dylika, komma i betraktande.

Ser man då till, vilka statstjänare med avseende å tjänsteäliggandenas krav och ställning i allmänhet kunna vara att anse såsom nära likställiga med ifrågavarande exekutionsbetjänte, så synes detta vara förhållandet med framför andra vaktmästarna hos centralförvaltningens ämbetsverk.

Beaktas härvid den jämförelsevis självständiga tjänsteutövning, som i olika fall och särskilt vid verkställande av utmätning tillkommer ifrågavarande exekutionsbetjänte, samt de krav på omdöme och kunskaper, vilka särskilt av sådan anledning böra ställas på dem, torde övervägande skäl tala för, att inom vaktmästarkårens grader förste vaktmästarna anses utgöra dessa exekutionsbetjäntes närmaste motsvarighet.

Med stöd av det anförda synes man från statens sida sett skäligen kunna utgå ifrån, att nämnda exekutionsbetjäntes avlöning finge bestämmas efter förebild av den, som tillagts förste vaktmästarna inom den centrala statsförvaltningen. Dessa vaktmästares avlöning utgår efter löneregleringar, som under senare åren beslutats, för närvarande med 1,500 kronor, fördelade i lön, tjänstgöringspenningar och ortstillägg. Härtill kan komma ett ålderstillägg å 100 kronor.

Beträffande betydelsen av förste vaktmästarnas avlöningsförmåner såsom förebild vid bestämmandet av statsbidragets storlek synes avseende icke böra fästas vid ålderstillägg, som må tillkomma exekutionsbetjänte, om vilka fråga är. Utgåendet av ålderstillägg ställer sig ju olika från tid till annan, beroende av förändringar inom personalen och därav följande olikheter i avseende på förefintlig tjänsteålder, tjänstens bestridande på tillfredsställande sätt och andra, oberäknelig växling i mer eller mindre grad underkastade förhållanden. Men skulle statsbidragets storlek kunna följa sådana av olika behov för ålderstillägg beroende växlingar, så synes statsbidraget antingen få givas karaktär av något slags förslagsanslag eller ock åtminstone bliva föremål för tid efter annan förnyad framställning till Riks-

dagen och prövning därstädes. Ingendera av dessa möjligheter torde vara att förorda eller böra framkallas. Egenskapen av allenast ett bidrag hos de statsmedel, om vilka fråga är, synes också innebära, att deras anpassande efter berörda växlingar ingalunda kan anses påkallat.

Vad nu yttrats i fråga om medel för ålderstillägg äger motsvarande giltighet beträffande sådana medel, som, på sätt i överståthållarämbetets framställning i ämnet angives, må erfordras för beredande av ersättningar åt vikarier för ifrågavarande exekutionsbetjänte under semesterledighet, förfall på grund av sjukdom o. dyl. Även detta medelsbehov skulle bero av förhållanden, underkastade växlingar och förfoganden utom Riksdagens bestämmande.

De olägenheter, som enligt det anförda stå i vägen för hänsynstagande till nu omhandlade två slag av medelsbehov vid bestämmande av statsbidragets storlek, förefinnas däremot icke beträffande den begynnelseavlönning, vilken från statens sida sett torde böra beräknas för ifrågavarande exekutionsbetjänte, då de likställas med förste vaktmästarna hos centrala ämbetsverk. Och då ett sådant likställande under närvarande förhållanden synes äga fog för sig, samt berörda begynnelseavlönning, 1,500 kronor, synes i och för sig antaglig och skälig såsom grund för beräkning av statsbidragets storlek, har löneregeringskommittén trots sig kunna förorda denna beräkningsgrund till antagande.

Vid bifall härtill skulle för ifrågavarande exekutionsbetjänte, antagna till ett antal av fjorton, statsbidraget komma att bestämmas till 21,000 kronor. Som det för närvarande utgående ordinarie statsanslaget utgör 12,200 kronor, skulle alltså erfordras en ökning därav med 8,800 kronor.

Löneregeringskommittén anser sig icke böra underlåta att i detta sammanhang erinra, hurusom efter kungl. remisser till kommitténs yttrande föreligga flera framställningar till Kungl. Maj:t från grupper av vaktmästare (förste vaktmästare och vaktmästare) och andra dem i avlöningshänseende närstående statstjänare, avseende förhöjda avlöningsförmåner.

Då beträffande detta omfattande löneregeringsärende, vilket är under förberedande utredning inom kommittén, det icke låter sig i någon mån förutses, till vilka beslut från statsmyndigheternas sida de gjorda fram-

ställningarna må komma att leda, har löneregeringskommittén vid behandlingen av nu förevarande fråga om statsbidrag icke fäst något avseende vid de i nyssnämnda ärende förekommande spörsmål om löneförhöjning.

Löneregeringskommittén vill emellertid här uttala den uppfattning, att den framtida utgången av de i nämnda ärende innefattade lönefrågorna icke får anses skola återverka på den lösning, som gives förevarande statsbidragsfråga. Skulle sålunda begynnelseavlöningen för förste vaktmästarna eller med dem jämnställiga eller för en eller annan grupp av dessa befattningshavare komma att i sinom tid höjas, så får enligt kommitténs mening detta förhållande icke anses såsom konsekvens erfordra en motsvarande revision av beräkningsgrunden för det här ifrågavarande statsanslagets storlek. Detta anslag avser ju blott ett bidrag för bestridandet av avlöning åt vissa Stockholms stads befattningshavare, och då kommittén förordat den nämnda grunden för beräkning av detta bidrags lämpliga storlek, har kommittén icke avsett, att denna grund skall vara till sin fortfarande skälighet och giltighet för sitt ändamål ovillkorligt beroende av de synpunkter, som kunna föranleda ändring i löneförmånerna för statstjänare, med vilka nu ifrågavarande Stockholms stads befattningshavare vid beräkningsgrundens utfinnande synts kunna närmast likställas.

Från en annan sida sett är Stockholms stad naturligen icke i någon mån förhindrad att i fråga om begynnelseavlöningen till de ifrågavarande exekutionsbetjante överskrida det belopp, som motsvarar beräkningsgrunden för statsbidraget. Sådant högre belopp för begynnelseavlöningen liksom också förekommande löneförhöjningar av ålderstilläggs natur samt erforderliga medel för vikariatsersättningar böra givetvis bestämmas efter tillämpliga grunder för av staden antaget avlöningssystem.

Slutligen bör i detta sammanhang ånyo framhållas, hurusom det enligt löneregeringskommitténs hela ståndpunkt i den förevarande frågan närmast och ytterst tillkommer Stockholms stad att sörja för erforderliga medel för anställande hos andre stadsfogden av det behövliga antalet exekutionsbetjante. Vinner vad löneregeringskommittén förordar statsmyndigheternas bifall, böra de äga förvänta, att genom överståthållarämbetets och Stockholms stads försorg de för staten och landets alla kommuner så viktiga tjänsteuppgifter, vilka äro hänvisade till handläggning av andre stadsfogden

i Stockholm och honom underlydande, varda i behörig tid och ordning fullgjorda.

Med åberopande av vad förut anförts, får löneregeringskommittén i underdånighet tillstyrka, att Kungl. Maj:t tacktes i nådig proposition föreslå Riksdagen besluta,

att det anslag till avlöning åt exekutionsbetjäningen i Stockholm, som ingår i det å riksstatens sjätte huvudtitel uppförda ordinarie anslag till överståthållarämbetet, höjes från nuvarande belopp, 12,200 kronor, med 8,800 kronor till 21,000 kronor att användas för avlönande av de under andre stadsfogden lydande exekutionsbetjante, samt att i följd härav nämnda ordinarie anslag å riksstaten höjes från nuvarande belopp, 97,822 kronor, till 106,622 kronor.